

CONN
IGGULDEN

VOJNA
RUŽÍ

PLUS

BÚRKA

Vojna ruží: Búrka

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.vydavatelstvoplus.sk
www.albatrosmedia.sk

Conn Iggulden
Vojna ruží: Búrka – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

CONN
IGGULDEN

VOJNA
RUŽI

BÚRKA

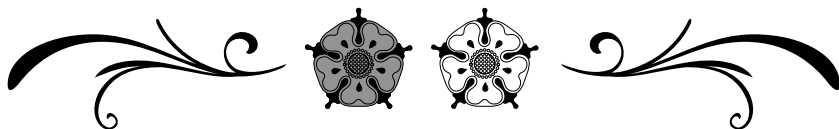
**Venované Markovi Griffithovi,
jednému z potomkov Jána z Gentu**

Preklad vyšiel s podporou Literárneho fondu.

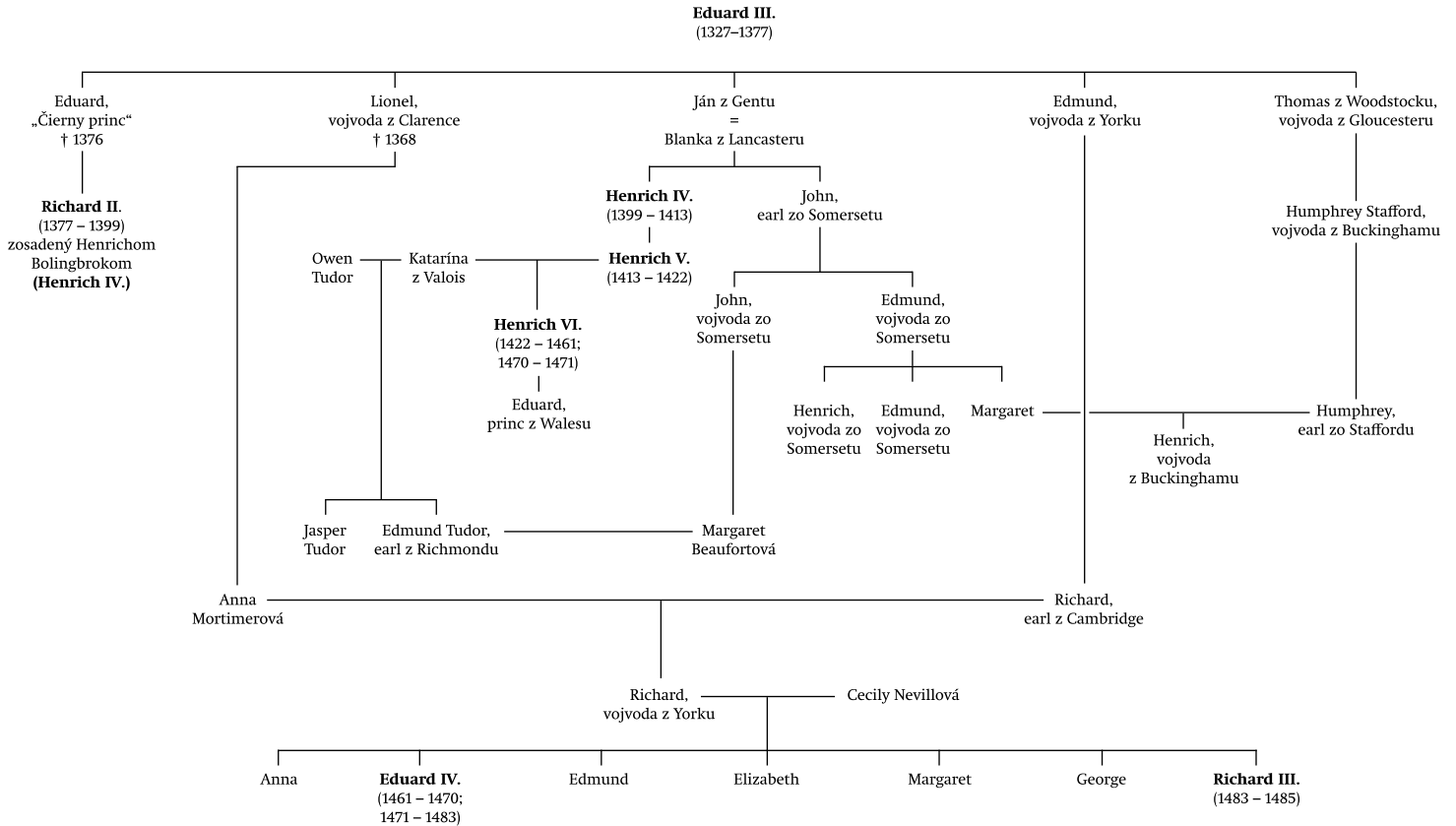
OBSAH

Rodokmene a prehľad postáv	6
Prológ	21
Prvá časť	29
Druhá časť	155
Tretia časť	349
Epilóg	443
Historická poznámka	448
Zoznam literatúry	458
1415	459
Historická poznámka	481
Podakovanie	484

RODOKMENE A PREHLAD POSTÁV

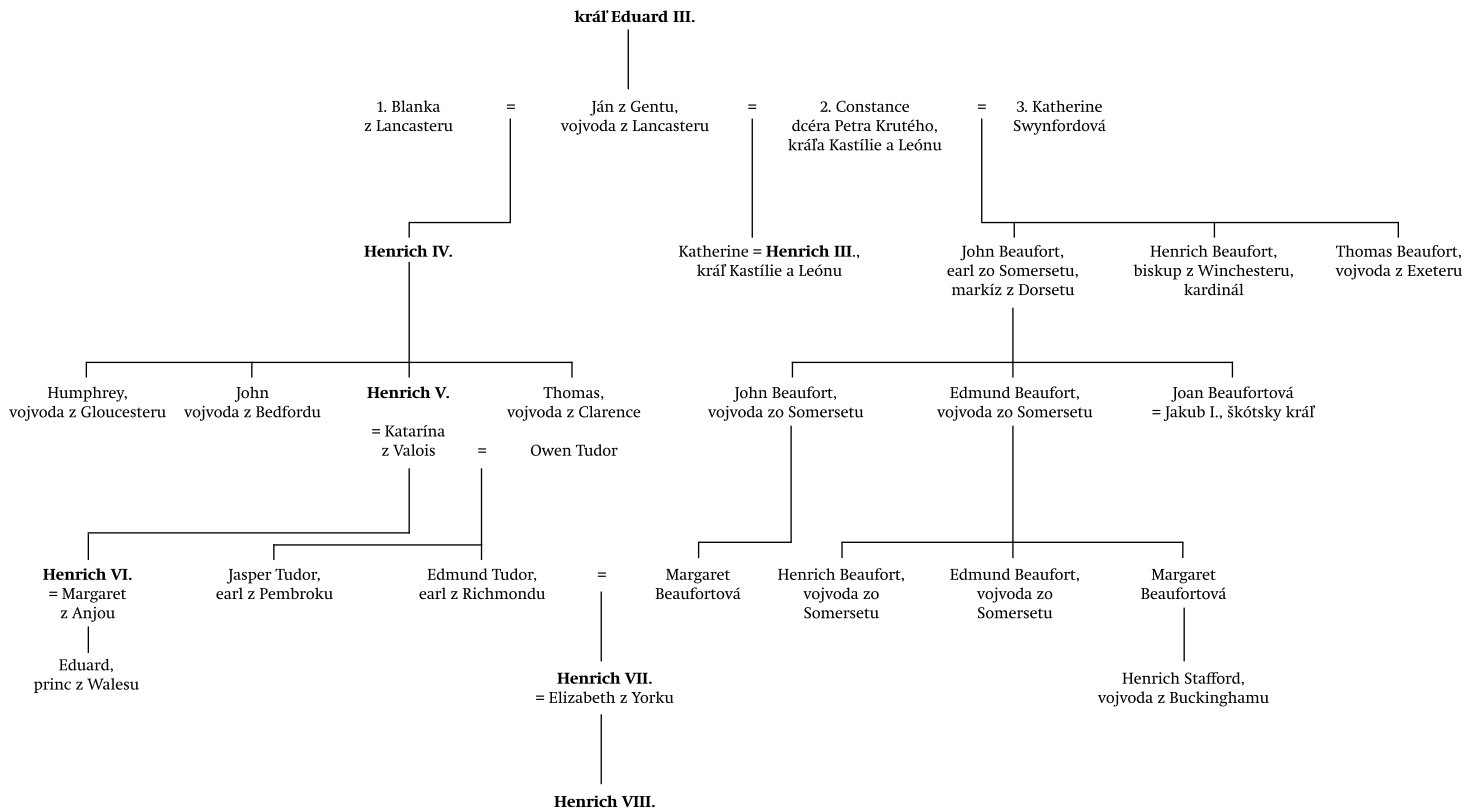

Rodokmeň anglických kráľov

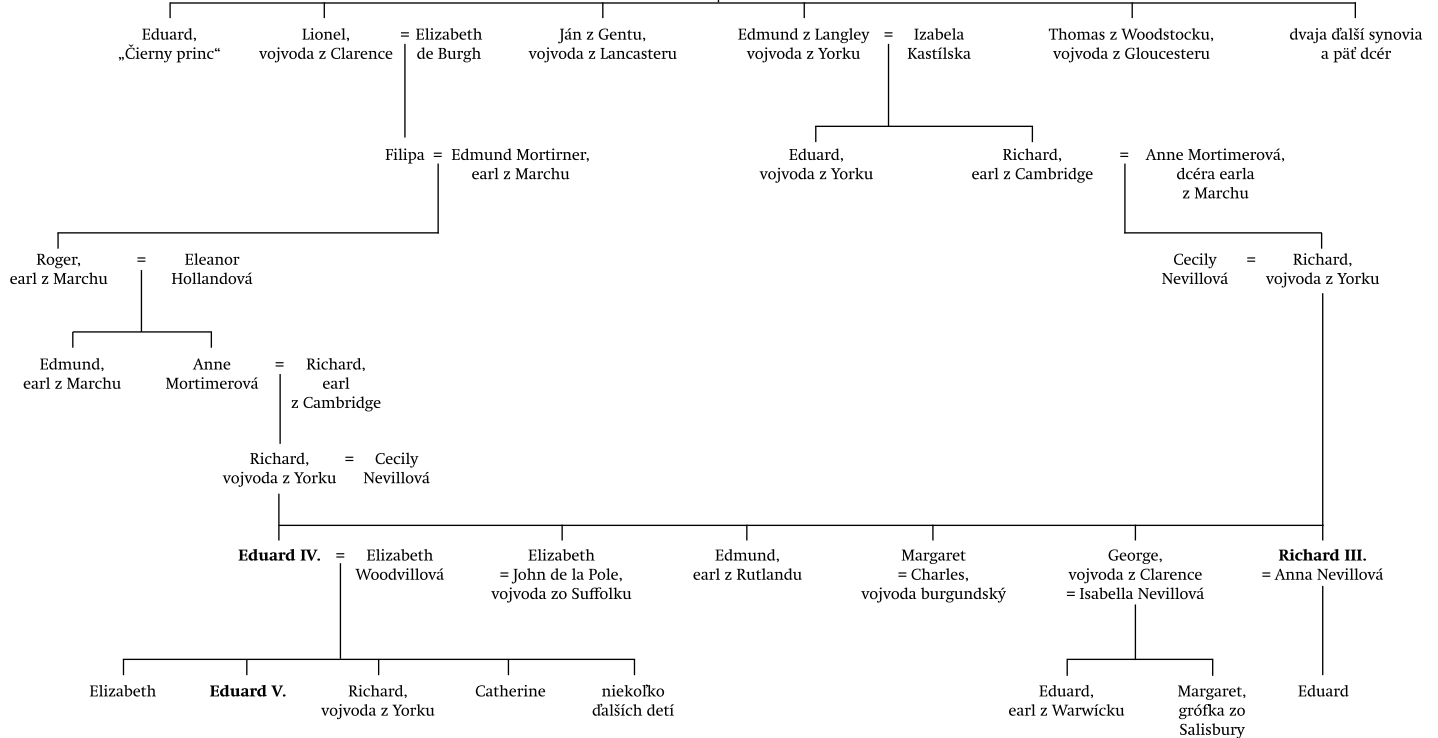
rod Lancasterovcov

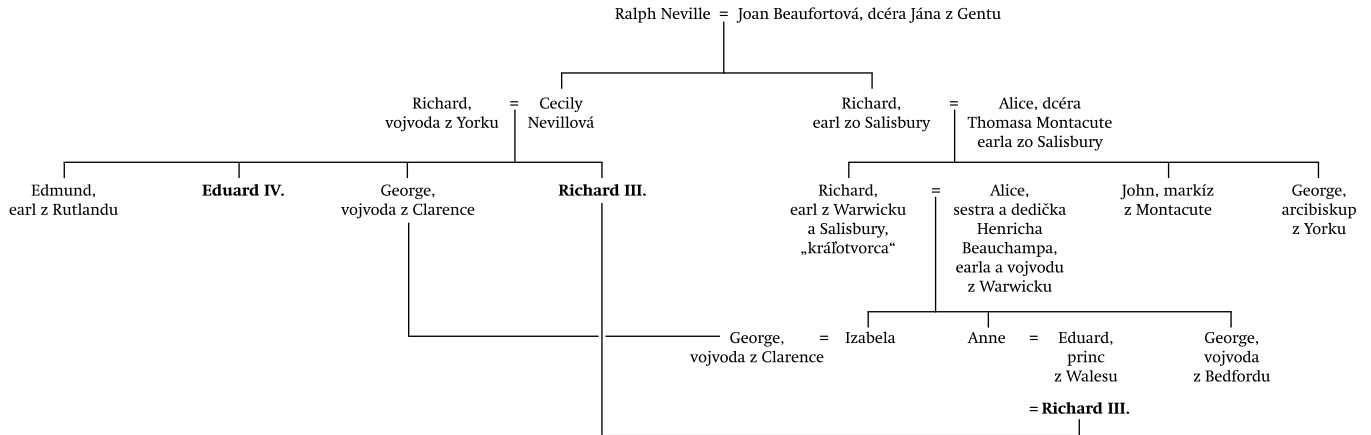
Rod Yorkovcov

král Eduard III. = Filipa

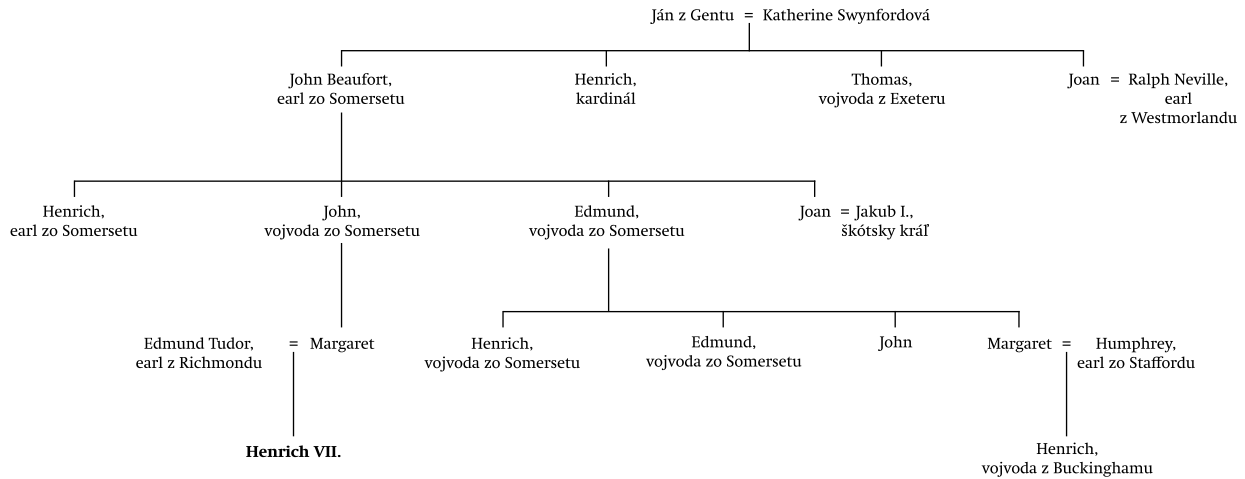

Rod Nevillovcov

Rod Beaufortovcov

Postavy vystupujúce v knihe

Albert	sluha rodiny de Roche vo Francúzsku
Master Allworthy	osobný lekár Henricha VI.
Barón David Alton	dôstojník vo Francúzsku v službách Williama de la Pole
Margaret z Anjou/kráľovná Margaret	dcéra Reného z Anjou, manželka Henricha VI.
Yolande z Anjou	sestra Margaret z Anjou
Jean, Louis a Nicholas z Anjou	bratia Margaret z Anjou
Mária z Anjou	francúzska kráľovná, teta Margaret z Anjou
René, vojvoda z Anjou	otec Margaret z Anjou
Henrich Beaufort	kardinál, syn Jána z Gentu, prastrýko Henricha VI.

Edwin Bennet	ozbrojenec v službách baróna Strangea vo Francúzsku
Bernard	dávny priateľ Thomasa Woodchurcha
Saul Bertleman (Bertle)	predchodca Derihewa Brewera, jeho učiteľ a radca
Derihew (Derry) Brewer	veliteľ kráľovských špehov
Kapitán Brown	veliteľ obrany londýnskeho Toweru proti Jackovi Cadeovi
John Burroughs	informátor Derryho Brewera
Jack Cade	vodca kentských vzbúrencov
Lionel, vojvoda z Clarence	syn Eduarda III.
Ben Cornish	účastník popravy syna Jacka Cadea
John Sutton, barón Dudley	prítomný na „súde“ s Williamom, vojvodom zo Suffolku

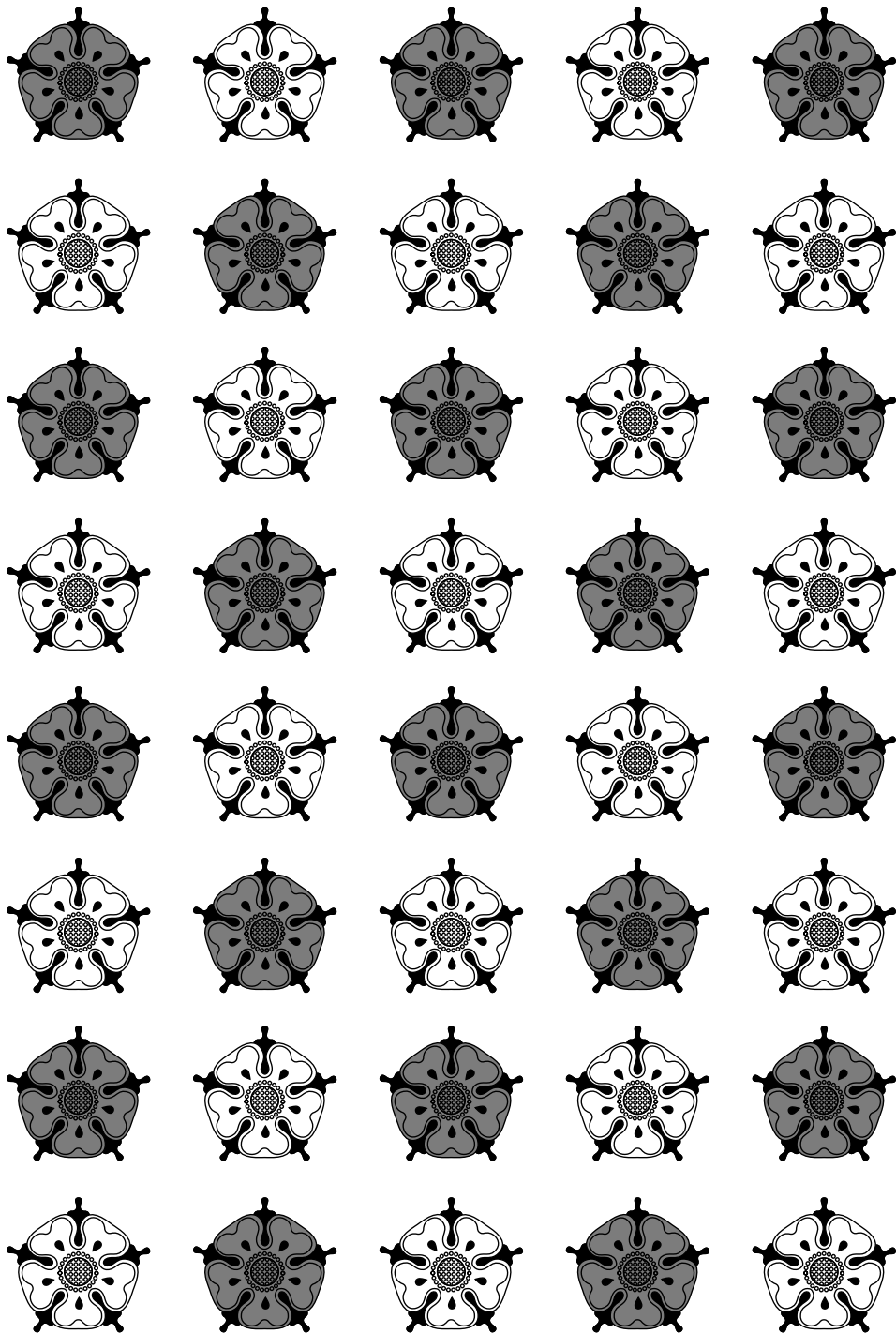
Dunbar	kováč z Kentu
Robert Ecclestone	priateľ Jacka Cadea
Eduard III.	anglický kráľ a praprastarý otec Henricha VI.
Flora	hostinská z Kentu
gróf Frederick	snúbenec/manžel Yolande z Anjou
Thomas, vojvoda z Gloucesteru	syn Eduarda III.
Hallerton	sluha Derryho Brewera
Henrich VI.	anglický kráľ, syn Henricha V.
Sir Hew	rytier, pamätník bitky pri Agincourte
Barón Highbury	anglický šľachtic bojujúci v Maine proti Francúzom
Hobbs	veliteľ stráží vo Windsore
Alexander Iden	nový šerif grófstva Kent vymenovaný Margaret

James	mladší katov učeň a pomocník v Jewel Tower
Jonas	chlapec, ktorý niesol štandardu pri prechode rebelov cez londýnsky most
Alwyn Judgement	sudca v Kente
Karol VII.	francúzsky kráľ, strýko Henricha VI.
Edmund Grey, earl z Kentu	prítomný na „súde“ s Williamom, vojvodom zo Suffolku
Ján z Gentu, vojvoda z Lancasteru	syn Eduarda III.
Barón le Farges	veliteľ francúzskej armády počas bojov v Maine
Sieur André de Maintagnes	francúzsky rytier, účastník bojov v Maine
Jean Marisse	sudca v Nantes
Paddy (Patrick) Moran	priateľ Jacka Cadea
Reuben Moselle	obchodník a bankár z Anjou

Sir William Oldhall	predseda Dolnej snemovne
John de Vere, earl z Oxfordu	prítomný na „súde“ s Williamom, vojvodom zo Suffolku
Jasper Tudor, earl z Pembroku	nevlastný brat Henricha VI.
Alice Perrersová	milenka Eduarda III.
Ronald Pincher	hostinský z Kentu
Kapitán Recine	vojak z hradu Saumur, ktorý zatýkal Reubena Moseleho
Edmund Tudor, earl z Richmondu	nevlastný brat Henricha VI.
Richard Woodville, barón Rivers	obranca Londýna počas Cadeovho vpádu
Barón Jean de Roche	francúzsky rytier bojujúci v Maine
Richard Neville, earl zo Salisbury	hlava rodu Nevillovcov, pravnuke Jána z Gentu
James Fiennes, barón Say	lord pokladník popravený Cadeom počas vzbury

Thomas de Scales, barón Scales	obranca Londýna počas Cadeovho vpádu
Simone	francúzska slúžka na hrade Saumur
Edmund Beaufort, vojvoda zo Somersetu	priateľ Williama, vojvodu zo Suffolku, stúpenec Henricha VI.
barón Strange	sused Thomasa Woodchurcha v Maine vo Francúzsku
William de la Pole, vojvoda zo Suffolku	vojak a dvoran, ktorý zorganizoval sobáš Henricha VI. a Margaret
Alice de la Pole, vojvodkyňa zo Suffolku	manželka Williama, vojvodu zo Suffolku, pravnučka básnika Geoffreyho Chaucera
James Tanter	škótsky stúpenec Jacka Cadea
Ted	starší katov pomocník v Jewel Tower
Sir William Tresham	predseda Dolnej snemovne parlamentu

Richard Neville, earl z Warwicku	syn earla zo Salisbury, neskôr známy aj ako „kráľotvorca“
Ralph Neville, earl z Wesmorlandu	účastník lovu vo Windsore
Joan Woodchurchová	manželka Thomasa Woodchurcha, matka Rowana a jeho dvoch sestier
Rowan Woodchurch	syn Thomasa a Joan
Thomas Woodchurch	farmár, lukostrelec a vodca vzbury v Maine
Edmund z Langley, vojvoda z Yorku	syn Eduarda III.
Richard Plantagenet, vojvoda z Yorku	hlava rodu Yorkovcov a prapravnuk Eduarda III.
Cecily Nevillová, vojvodkyňa z Yorku	manželka Richarda, vojvodu z Yorku, a vnučka Jána z Gentu

PROLÓG

anno Domini 1377

Pod posteľou stáli misy s tmavou kráľovskou krvou, ktoré tam zabudol lekár. Alice Perrersová odpočívala na stoličke, dychčala od námahy, lebo zápasila s brnením, keď obliekala anglického kráľa. Kyslý vzduch v miestnosti páchol potom a smrťou a bledý Eduard s bielou bradou ležal ako socha.

Alice sa naňho dívala so slzami v očiach. Eduarda skosila neviditeľná a strašná rana, ktorá prišla spolu s teplým vetríkom a udrela sčista-jasna z jarného neba. Sklonila sa k nemu a nežne mu utrela slinu z ovisnutého kútika úst. Kedysi to býval silný muž, patril k tým, ktorí vládali bojovať od svitu do mrku. Brnenie sa ligotalo, no napriek tomu na ňom boli škrvny a jazvy ako na tele, ktoré zakrývalo. Svaly a kosti pod ním už ochabli.

Čakala, kým otvorí oči, nevedela, nakoľko jej ešte rozumie. Striedavo strácal vedomie a preberal sa, s pribúdajúcimi dňami boli okamihy unikajúceho života čoraz zriedkavejšie a kratšie. Na svitanií precitol a zašepkal, aby mu obliekli brnenie. Doktor vyskočil zo stoličky po ďalší odporný odvar na pitie pre kráľa. Eduard, slabý ako mucha, sa snažil odstrániť páchnucu brečku, a keď mu doktor napriek tomu vytrvalo pritískal miskú k perám, začal sa dusiť. Keď to Alice uvidela, pevne sa rozhodla. Napriek zúrivým protestom vyhnala doktora z kráľových komnát ako kuru, aj sa naňho zahнала zásterou, nevšímala si hrozby, čo chrľil, kým pred ním nezabuchla dvere.

Eduard sledoval, ako nesie drôtenú košeľu z brnenia. Na okamih sa usmial, potom sa jeho belasé oči zavreli a opäť klesol na vankúš. Nasledujúcu hodinu bola v tvári celá červená od námahy, spakruky

si utierala čelo, keď zápasila s koženými remienkami a s kovom, a mocovala sa so starcom, ktorý jej ani trochu nepomáhal. Bojovníka neobliekala prvý raz, jej brat bol rytier.

Keď mu navliekla na ruky železné rukavice a postála, aby si vydýchla, sotva bol pri zmysloch, iba potichu stonal, strácajúc vedomie. Na pokrčených prikrývkach mu pošklbávalo prstami, keď si uvedomila, čo chce, zhlboka si vzdychla a vstala. Alice zašla po veľký meč opretý o stenu a oboma rukami ho položila tak, aby ho mohol chytiť za rukoväť. Kedysi ním mával, akoby to bolo pierko. Utrela si horúce slzy, keď ho křčovito zovrel v ruke a železná rukavica potichu za zavrzgala.

Už zasa vyzerá ako kráľ. Hotovo. Súhlasne kývla hlavou, spokojná, že keď príde jeho čas, bude ako za života. Siahla do vrecka po hrebeň a prečesávala mu miesta, kde mal zlepenú a strapatú bielu brađu a vlasy. Už to dlho nepotrva. Tvár mu ochabla, ako keď sa topí vosk, a chrčivo dychčal.

Má dvadsaťosem rokov a je takmer o štyridsať rokov mladšia ako kráľ, ale kým neochorel, bol plný života a mocný, ako keby mal žiť navždy. Vládol po celý jej život a nikto z tých, ktorých pozná, si nepamätal jeho otca ani Eduarda I., zvaného Kladivo na Škótop, ktorý vládol pred ním. Plantagenetovci poznačili Anglicko a Francúzsko roztrhli na dvoje v bitkách, o ktorých nikto nepredpokladal, že ich vyhrajú.

Hrebeň sa jej zachytil v brade. Keď sa ho dotkla, modré oči sa na ňu upreli a zo zúboženého tela sa na ňu opäť pozeral jej kráľ. Alice priam striaslo od toho zúrivého pohľadu, z ktorého sa jej oddávna vždy zmocnila slabosť.

„Tu som, Eduard,“ povedala takmer šeptom. „Tu som. Nie ste sám.“

Časť tváre sa mu skrivila do grimasy a zdravou ľavou rukou ju schmatol za ruku, v ktorej pevne zvierala hrebeň, a prinútil ju ruku spustiť. Pri každom nádychu zasipel a pleť mu zaliala červeň od námahy, ako sa snažil niečo povedať. Alice sa k nemu naklonila.

„Kde sú moji synovia?“ zašomral a nadvihol hlavu, no vzápätí klesla opäť na vankúš. Ľavá ruka sa mu chvela na rukoväti meča, čo ho upokojovalo.

„Prídu všetci, Eduard. Poslala som za Jánom posla, aby sa vrátil z poľovačky. Edmund a Thomas sú v odľahlom krídle. Prídu všetci.“

Kým to hovorila, počula na chodbe hrmot krokov a hlučnú mužskú vravu. Dobre poznala jeho synov a bola pripravená, jej intímne chvíle sa skončili.

„Pošlú ma preč, láska moja, ale nebudem ďaleko.“

Nahla sa k nemu, pobozkala ho na pery a v jeho trpkom dychu začítala neprirodzenú horúčavu.

Keď sa opäť upokojila, spoznala Edmundov uchechtaný hlas, rozprával ostatným dvom o nejakej stávke, ktorú uzavrel. Kiežby bol s nimi aj ich najstarší brat, lenže Čierny princ pred rokom zomrel a nezdedil po otcovi kráľovstvo. Uvažovala, že strata následníka trónu bola prvá rana, ktorá viedla k ďalším. Otec by nemal prežiť svojho syna, pomyslela si. Je to kruté a ťažko to zvládne či už obyčajný človek, alebo kráľ.

Dvere sa prudko s buchotom otvorili a Alice myklo. Traja muži, ktorí vošli dnu, sa všetci podobali na otca, ale každý ináč. Boli to najvyšší muži, akých doteraz videla, veď im v žilách kolovala krv starého Longshanksa, a bolo ich plno v celej komnate skôr, ako prehovorili.

Štíhly a čiernovlasý Edmund z Yorku sa zamračil, keď zbadal pri otcovi sedieť ženu. Nikdy sa nezmieril s jeho milenkami. Keď Alice vstala a pokorne tam stála, zvrátil obočie a zatváril sa zlostne. Ján z Gentu po jeho boku nosil bradu ako otec, hoci tá jeho bola zatiaľ hustá a čierna a taká zašpicatená, že mu zakrývala hrdlo. Bratia sa týčili nad otcom a hľadeli naňho, keď sa mu opäť zavreli oči.

Alice sa zachvela. Ako kráľova chránenkyňa si nazhromaždila majetok. Zbohatla, lebo mala styky, no uvedomovala si, že je vydaná na-

pospas ktorémukoľvek mužovi v tejto komnate, môže prísť o svoje bohatstvo a panstvá, všetko závisí iba od ich slova. Titul vojvodu je ešte celkom nový a nikto zatiaľ nevyskúšal, akú má moc. Sú nadradení nad earlami a barónmi a takmer rovnoprávni s kráľmi, seberovní sú si len tí, ktorí sa v tento deň nachádzajú v tejto komnate.

Alice si uvedomila, že v izbe chýbajú dve hlavy z piatich veľkých rodov. Lionel, vojvoda z Clarence, zomrel pred ôsmimi rokmi, zanechal po sebe malú dcérku. Syn Čierneho princa má iba desať rokov. Richard zdedil po otcovi Cornwallské vojvodstvo a raz zdedí aj kráľovstvo. Alice sa s oboma deťmi stretla a len dúfala, že Richard bude žiť dosť dlho, aby prežil svojich mocných strýkov a stal sa kráľom. Sama pre seba si povedala, že by na jeho šance nestavila ani pencu.

Najmladší z tých troch bol Thomas, vojvoda z Gloucesteru. K Alice sa vždy správal prívetivo, možno preto, lebo si boli vekom najbližšie. On jediný ju pozdravil, keď tam celá rozochvená stála.

„Viem, boli ste otcovi útechou, lady Perrersová,“ prihovoril sa jej Thomas. „Lenže toto je čas pre jeho rodinu.“

Alice cez slzy zažmurkala, vďačná za prejav láskavosti. Prv než však stačila odpovedať, ozval sa Edmund z Yorku.

„Chcel tým povedať, že máte odísť, dievča.“ Ani sa na ňu nepozrel, uprene hľadel na otca, ako tam v brnení leží na svetlých prikrývkach. „Tak choďte už.“

Nato sa Alice rýchlo pobrala, zľahka si pretrela oči. Dvere boli otvorené, tak sa obrátila a pozrela sa, ako traja synovia stoja nad umierajúcim otcom. Potichu dvere zavrela a vzlykajúc kráčala do paláca Sheen.

Keď bratia osameli, hodnú chvíľu mlčali. Otec bol ako kotva v ich živote, jediný pevný bod v rozbúrenom svete. Vládlol päťdesiat rokov a pod jeho rukou krajina zbohatla a získala vplyv. Nikto z nich si nevedel predstaviť budúcnosť bez neho.

„Nemal by tu byť kňaz?“ dožadoval sa zrazu Edmund. „Je to choré, že nášho otca sprevádza v posledných chvíľach života kurva.“ Nevšimol si, ako sa Ján nad jeho burácajúcim hlasom zachmúril. Edmund štekal tie slová na svet, nevedel hovoriť potichu (alebo možno nechcel).

„Môžeme ho zavolať na posledné pomazanie,“ odvetil Ján náročky tichšie. „Pomodlili sme sa zaňho vonku v malej komnate. Ešte chvíľu počká, kvôli nám.“

Opäť zavládlo ticho, no Edmund sa pomrivil a vzdychol si. Sklopil zrak a pozrel sa na nehybnú postavu, hľadel na dvíhajúcu sa a klešajúcu hrud', počul dych sprevádzaný chrčaním z hlbín pľúc.

„Nechápem...“ začal.

„Pokojne, braček,“ skočil mu potichu do reči Ján. „Len... *pokojne*. Dožadoval sa brnenia a meča. Už to dlho nepotrva.“

Ján na chvíľu privrel od zlosti oči, zatiaľ čo jeho mladší brat sa poobzeral, našiel si vhodnú stoličku a s vŕzganím si ju pritiahol k posteli.

„Nemusíme tu predsa stáť,“ arogantne povedal Edmund. „Aspoň si urobím pohodlie.“ Položil si ruky na kolená, pozrel sa pred seba na otca a otočil sa. Keď znovu prehovoril, nebol už taký hlučný ako zvyčajne. „Nemôžem tomu uveriť. Vždy bol taký silný.“

Ján z Gentu položil Edmundovi ruku na plece.

„Ja viem, braček. I ja ho mám rád.“

Thomas sa na oboch zamračil.

„Chcete, aby mu pri umieraní zneli v ušiach vaše prázdne reči?“ prísne ich zahriakol. „Doprajte mu ticho alebo modlitby, jedno alebo druhé.“

Ján silno stisol Edmundovo plece, lebo vycítil, že brat má na jazyku odpoveď. Odľahlo mu, keď Edmund od svojho nezdvorilého zámeru ustúpil. Ján spustil ruku a Edmund sa naňho zlostne pozrel, rozčuľoval ho ten dotyk, hoci už pominul. Zazrel na staršieho brata.

„Myslel si na to, Ján, že od koruny ťa delí iba ten chlapec? Nebyť malého milého Richarda, bol by si zajtra kráľom.“

Bratia znovu Edmunda hnevľivo zahriakli, prikázali mu, aby zavrel ústa. Edmund na to pokrčil plecami.

„Boh vie, že rody York a Gloucester nemajú šancu získať korunu, ale čo ty, Ján? Od toho, aby si bol kráľom a Bohom vyvolený, ťa delí iba chl. Na tvojom mieste by som o tom určite premýšľal.“

„Eduard mal byť kráľom,“ zavrčal Thomas. „Alebo Lionel, keby ešte žil. Eduardov syn Richard je jediný dedič v mužskej línii a to je všetko, Edmund. Bože, prečo o tom teraz hovoríš, keď je otec na smrteľnej posteli, kde sa v tebe berie toľká drzosť? Nechápem, ako môžeš o legitímnej kráľovskej línii hovoriť, že je iba o ‚chl.‘ na dosah. Kroť sa, braček. Je mi zle, keď ťa počúvam. Je iba jedna lúnia. Je iba jeden kráľ.“

Starec na posteli otvoril oči a otočil hlavu. Všetci videli, že kráľ sa pohol, a Edmundovi zamrzla jedovatá odpoveď na perách. Ako jeden sa sklonili, aby lepšie počuli, no ich otec sa iba chabo usmial, dobrá polovica jeho tváre sa zvráštila do grimasy a z rozďavených úst mu trčali tmavožlté zuby.

„Prišli ste sa pozrieť, ako umieram?“ spýtal sa kráľ Eduard.

Usmiali sa nad tým zábleskom života a Ján cítil, ako mu do očí vystúpili nechcené slzy a zastrelili mu pohľad.

„Sníval som, mládenci. Sníval som o zelenom poli a ako po ňom cválam.“ Kráľov hlas znel tenko a piskľavo, tak vysoko a slabo, že ho sotva počuli. Zato v jeho očiach sa zračil muž, akého doteraz poznali. Ešte je tu, sleduje ich.

„Kde je Eduard?“ spýtal sa kráľ. „Prečo tu nie je?“

Ján si prudko utrel slzy.

„Odišiel, otec. Minulý rok. Jeho syn Richard bude kráľ.“

„Ach, chýba mi. Videl som ho v boji vo Francúzsku, vedeli ste to?“

„Viem, otec,“ odpovedal Ján. „Viem.“

„Francúzski rytieri ho zrazu obklúčili, revali a prebili sa až k nemu. Eduard tam stál iba s hŕstkou mužov. Baróni sa ma pýtali, či mu nechcem poslať na pomoc rytierov, na pomoc môjmu prvorodenému synovi. Mal šesťnásť. Viete, čo som im vtedy povedal?“

„Povedali ste nie, otec,“ zašepkal Ján.

Starec sa dychčivo rozosmial a tvár mu stmavla.

„Povedal som nie. Povedal som, že si sám musí vyslúžiť ostrohy.“ Prevrátil oči k stropu a spomínal. „A aj si ich vyslúžil. Prebojoval sa a vrátil sa ku mne. Už vtedy som vedel, že bude kráľom. Vedel som to. Príde?“

„Nepríde, otec. Odišiel, jeho syn bude kráľom.“

„Áno, prepáč, ja viem. Mal som ho rád, toho chlapca, môjho statočného chlapca. Mal som ho rád.“

Kráľ vydýchol, ešte raz a ešte raz, až kým nemal čo vydýchnuť. Bratia čakali obklopení desivým tichom. Ján vzlykal a rukou si zakryl oči. Kráľ Eduard III. bol mŕtvy a na nich všetkých doľahlo ťaživé ticho.

„Zavolajte kňaza na posledné pomazanie,“ ozval sa Ján. Nahol sa a zavrel otcovi oči, z ktorých už vyprchala iskra vôle.

Po jednom sa traja bratia sklonili nad otca a pobožkali ho na čelo, naposledy sa ho dotkli. Opustili ho, keď dobehol kňaz, šli na júnové slnko a naspäť k svojmu životu.

PRVÁ ČASŤ

anno Domini 1443
Šesťdesiatšesť rokov po smrti
Eduarda III.

Beda ti, krajina, ak ti je kráľom dieťa.

Kazateľ 10, 16

V ten mesiac bolo v Anglicku zima. V tme sa jagali od mrazu dobie-
la posrienené cestičky, stromy boli obťažkané ovísajúcimi ľadovými
pavučinami. Schúlené stráže sa triasli, keď strážili cimburie. V naj-
vyšších komnatách zavýjal a kvílil vietor svištiaci okolo kamenných
múrov. Z kozuba v komnate sálalo také teplo, že mohol byť pokojne
aj namaľovaný.

„Spomínam na princa Hala, William! Spomínam na leva! Ešte de-
sať rokov a zvyšok Francúzska by mu ležal pri nohách. Henrich z Mon-
mouthu bol môj kráľ, iba on. Boh vie, že budem nasledovať jeho
syna, lenže ten chlapec nie je ako jeho otec. Vy to viete. Namiesto
leva z Anglicka nás bude viesť v modlitbách milé biele jahňa. Kris-
tepane, je mi do plaču.“

„Derry, prosím! Váš hlas sa tu rozlieha. A nemienim počúvať rú-
hanie. Nedovolím to svojím a od vás to očakávam tiež.“

Mladší muž sa prestal prechádzať, zdvihol zrak, v očiach sa mu
zablysko. Urobil dva rýchle kroky a zastal celkom blízko, ruky mal
po bokoch mierne zohnuté. Bol o pol hlavy nižší ako lord Suffolk,
ale mocne stavaný a zdravý. Vrelo to v ňom, zlosť a sila sa zakaždým
predierali na povrch.

„*Prisahám*, ešte nikdy som nemal takú chuť jednu vám vraziť, Wil-
liam,“ povedal. „*Moji* muži ma počujú! Myslíte si, že som vám nastra-
žil pascu? Je to tak? Len nech počujú. Dobre vedia, čo ich čaká, ak
zopakujú čo len jediné slovo.“ Ťažkou päťou zľahka buchol Suffolka
do pleca a smiechom zahnal mužov zamračený výraz.

„*Rúhanie!* Celý život ste vojak, William, ale rozprávate ako zženšti-
lý kňaz. Môžem vás položiť na lopatky, William. To je rozdiel medzi
nami. Dobre bojujete, keď vám prikážu, ale ja bojujem rád. Preto je to

na mne, William. Preto to budem ja, kto nájde správne miesto, kam sa zapichne nôž. Nepotrebujeme zbožných *dvoranov*, William, na toto nie. Potrebujeme muža, ako som ja, chlapa, ktorý odhalí slabosť a nebojí sa jej palcom vypichnúť oči.“

Lord Suffolk zlostne zazrel a zhlboka sa nadýchol. Keď sa kráľov veliteľ špehov dostane do švungu, splynú urážky a poklony v obrovskom prívale žlčovitých slov. Ak sa človek urazí, povedal si Suffolk, nikdy nič nezmože. Podozrieval Derihewa Brewera, že dobre vie, pokiaľ môže zájsť.

„Nepotrebujeme ‚dvorana‘, Derry, potrebujeme lorda, ktorý bude vyjednávať s Francúzmi. Vy ste mi písali, spomínate si? Preplavil som sa sem cez more a všetky povinnosti v Orléanse som nechal tak, len aby som si vás vypočul. Ocením, ak sa so mnou podelíte o svoje plány, ináč sa vrátim na pobrežie.“

„O to ide, však? Ja prídem s riešeniami a pekne ich predložím svojmu jemnému a urodzenému priateľovi, aby zožal všetku slávu. Aby sa o ňom hovorilo: ‚Ten William Pole, ten earl zo Suffolku je veľmi bystrý muž,‘ a na Derryho Brewera sa zabudne.“

„William *de la Pole*, Derry, ako iste dobre viete.“

Derry doslova precedil odpoveď cez zuby. „Ó, áno. Podľa vás je teraz vhodný čas na pekne francúzsky znejúce meno? Myslel som si, že ste bystrejší. Bol som o tom presvedčený. Viete, William, aj tak to urobím, lebo mi záleží na tom, čo sa stane s tým jahniatkom, ktoré nám vládne. Nechcem, aby moju krajinu rozniesli na kopytách blázni a namyslení darebáci. Mám nápad, ale nebude sa vám páčiť. Viete vôbec, čo je v stávke?“

„Samozrejme, že viem,“ odvetil Suffolk so zarytým a chladným pohľadom v sivých očiach. Derry sa usmial, no bez štipky humoru, a odhalil najbelšie zuby, aké kedy Suffolk videl u dospelého muža.

„Nie, neviete,“ odvrkol. „Celá krajina čaká, kým bude mladý Henrich aspoň spolovice taký muž, ako bol jeho otec, aby dokon-

čil to slávne dielo, ktorým nám pripadla polovica Francúzska, keď musel ich vzácny princ dauphin utiecť ako malé dievča. Čakajú, William. Kráľ má dvadsaťdva a v tom veku bol už jeho otec bojovník, ako sa patrí. Spomínate si? Starý Henrich by im vyrval pľúca a navliekol si ich ako rukavice, len aby mal ruky v teple. Toto jahňa však nie. Jeho chlapec nie. Toto jahňa nie je vodca a nevie bojovať. Dokonca mu ešte nerastie ani brada, William! Keď si uvedomia, že *nikdy* nepríde, je po nás, chápete? Keď sa Francúzi prestanú triasť od hrôzy, že sa kráľ Harry, lev z mizerného Anglicka, vráti, je po všetkom. Možno o rok alebo o dva nadíde deň, keď sa francúzska armáda ako roj ôs vyrojí v Londýne. Z násilňovanie a zabíjanie nebude mať konca-kraja a zakaždým, keď začujeme francúzštinu, snímeme si čiapky a ukloníme sa. To si želáte pre svoje dcéry, William? Pre svojich synov? Toto je v stávke, William, *po anglicky* Pole.“

„Tak povedzte, ako ich donútime k prímeriu,“ odpovedal pomaly a silene Suffolk.

Bol to statný štyridsaťšesťročný muž s hustou hrivou oceľovosivých vlasov, ktoré mu zo širokej hlavy padali takmer na plecia. Za posledných pár rokov pribral a pri Derrym si pripadal starý. Skoro každý deň ho bolievalo pravé plece a sečná rana na nohe spreď pár rokov, lebo sa mu na nej zle zahojili svaly. V zime kríval a cítil, ako mu v studenej miestnosti pri státi vystreľuje do nohy bolesť. Začínal byť podráždený.

„Toto mi povedal ten chlapec,“ odvetil Derry. „Chcem prímerie, Derry,‘ hovorí mi. ‚Chcem mier.‘ Mier, keď môžeme získať celú krajinu, stačí, ak tri mesiace zabojujeme. Obracal sa mi z toho žalúdok a jeho chudák otec sa musí obracať v hrobe. Strávil som v archívoch toľko času, koľko by nikto nikdy od muža s búrlivou krvou nežiadal. Ale našiel som to, William Pole. Našiel som niečo, čo Francúzi neodmietnu. Vezmete im to, budú sa zožierať a trápiť sa, ale nebudú môcť odolať. A on dostane svoje prímerie.“

„Podelíte sa o ten svoj objav?“ spýtal sa Suffolk, ale mal čo robiť,

aby sa ovládol. Derry ho privádzal do zúrivosti, no nedal sa súriť, podozrieval ho, že veliteľa špehov baví, keď earl musí čakať na jeho slová. Suffolk sa rozhodol, že mu neurobí tú láskavosť a nedá najavo, aký je netrpezlivý. Prešiel po izbe ku krčahu a nalial si vody.

„Náš Henrich chce ženu,“ odvetil Derry. „Radšej by čakali do súdneho dňa, než aby mu dali princeznú z kráľovského rodu ako jeho otcovi. Nie, francúzsky kráľ si nechá dcéry pri sebe pre Francúzov, takže mu nedáme ani príležitosť, aby nás odmietol. Ale je tam ešte jeden rod, William – Anjouovci. Tamojší vojvoda má právny nárok na Neapol, Sicíliu a Jeruzalem. Starý René sa nazýva kráľom a zruinoval rodinu, lebo sa už desať rokov domáha svojho práva. Zaplatil takú hromadu peňazí, akú ani jeden z nás v živote neuvidí, William. Má dve dcéry, jedna z nich ešte nie je zadaná a má trinásť.“

Suffolk pokrútil hlavou a ešte raz si nalial. Zriekol sa vína a piva, ale tentoraz mu naozaj chýbajú.

„Poznám vojvodu Reného z Anjou,“ povedal. „Nenávidí Angličanov. Jeho matka bola veľká priateľka s tým dievčaťom, s tou Janou z Arku – a ako si iste pamätáte, Derry, upálili sme ju my.“

„Bolo to správne,“ zavrčal Derry. „Boli ste tam, videli ste ju. Tá malá kurva bola s niekým spriahnutá, ak nie priam so samotným diablom. Nie, vy to nechápete, William. Kráľ Reného počúva. Ten francúzsky páv vďačí Renému z Anjou za korunu, za všetko. Neposkytla mu Reného matka útočisko, keď si vyhrnul sukne a dal sa na útek? Neposlala tú malú Janu z Arku do Orléansu, aby ich zahanbila a prinútila zaútočiť? Tá rodina pomohla Francúzom, aby Francúzsko ostalo v ich rukách, teda aspoň poondiaty zvyšok. Anjou je kľúč k zámku, William. Francúzsky kráľ sa oženil s Reného sestrou, preboha! Tá rodina môže zatlačiť na svojho kráľa – a navyše majú nezadanú dcéru. Vravím vám, že tadiaľ vedie cesta. Všetkých som preklepol, William, každého francúzskeho ‚lorda‘, ktorý má tri prasce a dvoch sluhov. Margaret z Anjou je princezná. Jej otec sa ožobráčil, len aby to dokázal.“

Suffolk si vzdychol. Je neskoro a je unavený.

„Aj keď máte pravdu, Derry, to nepôjde. Stretol som sa s vojvodom viac ráz. Spomínam si, ako sa mi sťažoval, že sa mu Angličania vysmieávajú pre jazdecký rád. Pamätám si, že sa veľmi urazil.“

„Tak mu nemal dať názov rád polmesiaca, no nie?“

„O nič čudnejší názov ako podväzkový rád, však? Nech je, ako chce, Derry, nedá nám dcéru, určite nie na výmenu za prímerie. Ak je to s ním také zlé, ako vravíte, môže za ňu dostať celý majetok, ale prímerie? Nie sú blázni, Derry. Už desať rokov sme tam neboli na vojnovom ťažení a každý rok je o niečo ťažšie udržať si tamojšie zeme. Majú tu vyslanca, určite im povie všetko, čo vidí.“

„Povie im len to, čo mu dovoľím vidieť, tým sa netrápte. Toho neparfumovaného mladíka mám omotaného okolo prsta. Ale ešte som vám nepovedal, čo starému Renému ponúkne, aby sa spotil a zaťahal kráľa za rukáv, aby žobronil, nech prijme naše podmienky. Chudák, je ako slepý lukostrelec, už ani rentu zo zdedených pozemkov nemá. A prečo ju nemá? Lebo ich vlastníme *my*. Ostalo mu niekoľko spustnutých hradov s výhľadom na najlepšiu pôdu vo Francúzsku, z ktorej sa namiesto neho tešia dobrí Angličania a vojací. Maine a celé Anjou, William. To ho rýchlo privedie k stolu. Tým si získame prímerie. Desať rokov? Budeme žiadať dvadsať a k tomu princeznú. A kráľ dá na Reného z Anjou. Tí žabožrúti sa pôjdu pretrhnúť, len aby povedali áno.“

Suffolk si sklamane pošúchal oči. V ústach cítil chuť vína, i keď už vyše roka nevypil ani kvapku.

„To je šialenstvo. Chcete, aby som im dal štvrtinu našej zeme vo Francúzsku?“

„Myslíte si, že mne sa to páči?“ zlostil sa Derry. „Myslíte si, že som sa celé mesiace nepachtil, len aby som našiel inú cestu? Kráľ mi povedal: ‚Chcem prímerie, Derry.‘ A toto je ono. Verte mi, toto je jediná cesta, ako ho dosiahneme, a prisahám, že keby jestvovala

iná, už by som ju našiel. Keby vedel narábať s otcovým mečom – pannože, keby ho len dokázal zdvihnúť –, nebavili by sme sa takto. Obaja by sme boli vonku, rohy by trúbili a Francúzi utekali. A ak to nedokáže – čo nedokáže, William, videli ste ho –, toto je jediná cesta, ako dosiahnuť mier. A ešte mu aj nájdeme ženu, aby sme zakryli to ostatné.“

„Povedali ste to kráľovi?“ spýtal sa formálne Suffolk, hoci už poznal odpoveď.

„Keby som povedal, súhlasil by, však?“ trpko odpovedal Derry.

„Vy to viete najlepšie, Derry. Ako myslíte, Derry? Poznáte ho, viete, ako rozpráva. Na všetko mi pritaká. Problém je, že ostatným tiež. Taký je slabý, William. Môžeme urobiť len jedno, nájsť mu ženu, byť trpezliví a čakať na silného syna.“ Odfrkol si, zbadal, ako pochybovačne sa Suffolk tvári. „S Eduardom to vyšlo, či nie? Kladivo na potentovaných Škótov mal slabého syna, ale vnuk? Kiežby som poznal takého kráľa. Nie, *poznal som* takého kráľa. Poznám som Harryho. Poznám som leva z Agincourtu. Človek asi nemôže v živote očakávať viac. No zatiaľ, kým budeme čakať na ozajstného panovníka, potrebujeme prímerie. Ten holobriadok sa asi na iné nezmôže.“

„Už ste videli obraz tej princeznej?“ spýtal sa Suffolk zahľadný do diaľky.

Derry sa pohľadavo zasmial.

„Margaret? Vám sa páčia mladé ženy, však? Vám William Pole, ženatému mužovi. Záleží na tom, ako vyzerá? Bude mať skoro štrnásť a je panna. Na inom nezáleží. Aj keby bola samá bradavica a materské znamienko, náš Henrich by povedal: ‚Ak myslíte, Derry, tak dobre,‘ a tak to bude.“

Derry sa postavil hneď vedľa Suffolka, všimol si, že ten postarší muž je zhrbenejší, ako keď prišiel.

„Vás vo Francúzsku poznajú, William. Poznali vášho otca aj brata – vedia, že vaša rodina splatila svoje dlhy. Ak s tým za nimi prídete vy,

vypočujú si vás. Stále budeme mať sever a celé pobrežie. Oстане nám Calais, Normandia, Pikardia a Bretónsko – až po Paríž. Keby sme si to všetko mohli udržať spolu s Maine a Anjou, zdvihol by som zástavy a pochodoval s vami. Lenže nemôžeme.“

„Skôr ako sa vrátim, musím to počuť od kráľa,“ povedal Suffolk s mrazivým pohľadom v očiach.

Derry celý nesvoj odvrátil zrak.

„Dobre, William, chápem. Ale viete... nie, v poriadku. Nájdete ho v kaplnke. Neviem, možno ho môžete vyrušiť z modlitieb. Dá mi za pravdu, William. Vždy mi dá za pravdu.“

Obaja muži kráčali potme po páse zamrznutej, vŕzgajúcej trávy k windsorskej kaplnke zasvätenej Panne Márii, kráľovi Eduardovi Vyznávачovi a svätému Jurajovi. Za svitu hviezd, s dychom, ktorý sa pred nimi menil na opar, Derry kývol hlavou strážam, keď hlavnými dverami vchádzali do vnútra osvetleného sviecami, kde bolo takmer tak chladno ako vonku.

Spočiatku sa zdalo, že v kaplnke nikto nie je, hoci Suffolk cítil a vzápätí aj zazrel mužov, ktorí postávali medzi sochami. Kým sa nepohli, boli v dlhých tmavých plášťoch neviditeľní. V tichu sa na kamennej dlažbe ozývali kroky strážcov, keď s vážnymi tvármi smerovali k obom mužom, uvedomujúc si svoju zodpovednosť. Dvakrát musel Derry počkať, kým ho spoznali, až potom mohol pokračovať do hlavnej chrámovej lode k osamelej modliacej sa postave.

Panovníkovo sedadlo bolo takmer celé ohradené vyrezávaným pozláteným drevom a osvetlené matným svetlom z vysoko zavesených lúčok. Henrich tam meravo kľučal s tuho zopnutými rukami. Mal zavreté oči. Derry si potichu pre seba vzdychol. Chvíľu tam so Suffolkom postávali a čakali, uprene sa dívali na mládencovu zdvihnutú hlavu dozlata osvetlenú v tme. Kráľ vyzeral ako anjel, ale obom zlomilo srdce, keď videli, ako mlado a krehko pôsobí. Povrávalo sa, že

jeho francúzska matka mala náročný pôrod. Šťastie, že ho prežila. Chlapec bol po narodení modrý a dusil sa. O deväť mesiacov jeho otec Henrich V. umrel, zo života, ktorý prežil celý v boji, ho vytrhla obyčajná choroba. Niektorí tvrdili, že to bolo šťastie, že sa kráľ bojovník nedožil dospelosti svojho syna.

V prítomí sa Derry a Suffolk mlčky na seba pozreli, obaja rovnako pociťovali smútok. Derry sa nahol bližšie.

„Môže to trvať hodiny,“ zašeplal Suffolkevi do ucha. „Musíte ho vyrušiť, lebo tu budeme do rána.“

Namiesto odpovede si Suffolk odkašlal. V tichu, kde sa všetko ozývalo, to znelo silnejšie, než zamýšľal. Kráľ sa zachvel a otvoril oči, akoby sa vracal z veľkej diaľky. Henrich pomaly otočil hlavu a zbadal tam tých dvoch stáť. Najprv zažmurkal, potom sa na oboch usmial, prežehnal sa a zamrmľal poslednú modlitbu, než sa postavil na nohy celé stuhnuté od dlhého kľačania v meravej polohe.

Suffolk sledoval, ako sa panovník mocije so západkou na kráľovskom sedadle, kým zišiel dolu a pristúpil bližšie. Henrich vyšiel spod svetelného kužeľa, takže mu nevideli do tváre, keď k nim prichádzal.

Obaja muži si kľakli. Suffolke kolená protestovali. Henrich sa nad ich sklonenými hlavami zasmial.

„Moje srdce plesá, keď vás vidím, lord Suffolk. No tak, vstaňte. Pre starých mužov je tá podlaha studená. Tak je to správne. Moja chybná sa sťažuje, hoci nevie, že ju počujem. Myslím, že je mladšia ako vy. Vstaňte, obaja, aby ste neprechladli.“

Keď Derry vstal, otvoril lampu, ktorú niesol, a svetlo z nej sa rozlialo po celej kaplnke. Kráľ mal veľmi jednoduché oblečenie z obyčajnej tmavej vlny a strohé kožené topánky ako bársaky mešťan. Nemal na sebe nijaké zlato a s tým mladistvým výzorom by sa mohol pokojne učiť nejakému remeslu, ktoré si nevyžadovalo veľkú silu.

Suffolk hľadal v mladíkovej tvári nejaké stopy po otcovi, no oči mal nevinné a postavu štíhlu, bez známky obrovskej sily typickej pre

ich rod. Suffolk si takmer nevšimol, že má obviazané ruky. Zavadil o ne pohľadom a Henrich ich s rumencom v tvári zdvihol k svetlu.

„Cvičil som s mečom, lord Suffolk. Starý Marsden tvrdí, že spevnejú, ale iba krvácajú a krvácajú. Chvíľu som si myslel...“ Zarazil sa a obviazaným prstom si zľahka poklopal po pere. „Nie, určite ste sa neprišli z Francúzska pozrieť na moje ruky. Všetky?“

„Nie, vaša milosť,“ vlúdne odvetil Suffolk. „Môžete mi venovať chvíľočku? Rozprávali sme sa s pánom Brewerom o budúcnosti.“

„Od Derryho žiadne pivo!“ zvolal Henrich. „Jediný majster pivovarník, ktorý nemá pivo.“

Bol to otrepaný vtíp, ale obaja starší muži sa na ňom povinne zasmiali a Henrich sa doširoka usmieval.

„Úprimne, nemôžem odtiaľto odísť. Môžem si urobiť prestávku každú hodinu, buď na vodu, alebo na jedlo, no potom sa musím vrátiť k modlitbám. Kardinál Beaufort mi prezradil tajomstvo a nie je to priveľká záťaž.“

„Tajomstvo, vaša milosť?“

„Kým sa kráľ modlí, Francúzi neprídu, nemôžu, lord Suffolk. Zadržiam ich vlastnými rukami, aj keď sú také obviazané.“

Suffolk sa zhlboka nadýchol a vydýchol, potichu vynadal prastrýkovi tohto mladého muža za toľké bláznovstvo. Nemalo zmysel, aby Henrich takto premárnil noci, i keď si Suffolk vedel predstaviť, že to ohromne uľahčuje situáciu všetkým okolo neho. Niekde nablízku spí kardinál Beaufort. Suffolk sa rozhodol, že ho zobudí a donúti ho, aby sa pridal k chlapcovým modlitbám. Veď kráľove modlitby môže podporiť iba kardinál.

Derry pozorne počúval a čakal, až bude môcť prehovoriť.

„Lord Suffolk, vaša milosť, s vaším dovolením prikážem mužom odísť. Toto je súkromná záležitosť, nie je vhodná pre cudzie uši.“

Henrich venoval súhlasné gesto, zatiaľ čo Suffolk sa usmieval nad takým formálnym tónom. Napriek tomu, že bol Derry zatrpknutý

a pohrdavý, v kráľovej prítomnosti bol nanajvýš opatrný. V kaplnke sa rúhať nebude, on veru nie.

Zdalo sa, že kráľ si nevšimol najmenej šiestich mužov, ktorých Derry vyhnal z kaplnky do mrazivej noci. Suffolk bol dosť nedôverčivý a podozrieval ich, že najmenej jeden či dvaja z nich ostali v najtmavších výklenkoch, no Derry poznal svojich mužov a Henrich už strácal trpezlivosť, pohľadom zablúdil k miestu, kde sa modlí.

Suffolk pocítil k mladému kráľovi náklonnosť. Sledoval Henricha, ako rastie a nesie na pleciach nádeje celej krajiny. Suffolk videl, ako tie nádeje ochabujú a napokon sa celkom strácajú v sklamaní. Mohol iba tušiť, aké ťažké to mal ten chlapec. Henrich je čudný, ale nie je hlupák. Určite si o sebe za tie roky vypočul všetky štipľavé poznámky.

„Vaša milosť, master Brewer láskavo predostrel plán, ako pre vás dohodnúť manželku spolu s prímerím na výmenu za dve úžasné francúzske provincie. Nazdáva sa, že Francúzi uzavrú prímerie výmenou za Maine a Anjou.“

„Manželku?“ spýtal sa Henrich a zažmurkal.

„Áno, vaša milosť, keďže má rodina, o ktorú ide, vhodnú dcéru, chcel som...“ Suffolk zaváhal. Nemohol sa kráľa spýtať, či mu dobre rozumel. „Vaša milosť, v Maine aj v Anjou žijú anglickí poddaní. Budú odtiaľ vykázaní, ak sa ich vzdáme. Chcel by som sa spýtať, či to nie je privysoká cena za prímerie.“

„Musíme uzavrieť prímerie, lord Suffolk. Musíme. Hovorí to môj strýčko kardinál. A master Brewer s ním súhlasí – aj keď nemá pivo. Ale povedzte mi o tej manželke. Máme obraz?“

Suffolk na chvíľu privrel oči a zasa ich otvoril.

„Dám ho urobiť, vaša milosť. Ale to prímerie. Maine a Anjou tvoria južnú štvrtinu nášho územia vo Francúzsku. Spolu sú veľké ako *Wales*, vaša milosť. Ak sa zbavíme takého rozsiahleho územia...“

„Ako sa volá? To dievča. Nemôžem ju volať ‚dievča‘, ale ani ‚manželka‘, však nie, lord Suffolk?“

„Nie, vaša milosť. Volá sa Margaret. Margaret z Anjou.“

„Pôjdete do Francúzska, lord Suffolk, a navštívite ju v mojom mene. Keď sa vrátite, chcem počuť všetko do najmenších podrobností.“

Suffolk skryl sklamanie.

„Vaša milosť, chápem to správne, že sa chcete kvôli mieru vzdať území vo Francúzsku?“

Na jeho prekvapenie sa kráľ nahol celkom blízko, keď mu s plánujúcimi modrými očami odpovedal.

„Tak ako vravíte, lord Suffolk. Musíme uzavrieť prímerie. Splňte moje želania, som od vás závislý. Prineste mi jej obraz.“

Kým sa potichu zhovárali, prišiel Derry, tváril sa bezvýrazne, dával si pozor.

„Jeho kráľovská výsosť sa už určite chce vrátiť k modlitbám, lord Suffolk.“

„Áno, chcem,“ odvetil Henrich a zdvihol na pozdrav obviazanú ruku. Suffolk zbadal, že v strede dlane má tmavočervený flak.

Hlboko sa poklonili mladému anglickému kráľovi, keď kráčal späť na svoje miesto, kľakol si, pomaly zavrel oči a prsty zakvačil do seba.

Margaret zalapala po dychu, keď do nej narazila náhliaca sa postava a obe sa zvalili na zem. Matne vnímala pevne stiahnuté hnedé vlasy, vôňu zdravého potu, no vtom vykrikla a spadla. Medený hrniec jej vypadol z rúk na kamennú dlažbu a tak hlučne buchotal, až ju z toho rozboleli uši. Kým Margaret padala, slúžka sa snažila hrniec zachytiť, no vyšmykol sa jej a odkotúľal sa ešte ďalej.

Slúžka zlostne zdvihla zrak a už otvárala ústa s nadávkou na jazyku. Keď však zbadala Margaretine červené šaty z jemnej látky a široké nariasené biele rukávy, zbledla ako stena a červeň z kuchyne sa jej z líc stratila. Na okamih zablúdila pohľadom k chodníku, zvažovala, či môže utiecť. Na hrade je veľa cudzích ľudí, možno má nádej, že ju to dievča znovu nespozná.

Slúžka si vzdychla a utrela si ruky do zástery. Hlavná kuchárka ju varovala pred otcom a bratmi, ale o najmladšej povedala, že je to milé dievčatko. Podala jej ruku, aby Margaret pomohla vstať.

„Mrzí ma to, drahá. Nemala som bežať, ale dnes je tu veľký zhon. Ublížili ste si?“

„Nie, nemyslím,“ neisto odvetila Margaret. Bolel ju bok a zdalo sa jej, že má odretý lakeť, ale tá žena prestupovala z nohy na nohu, najradšej by už bola preč. Margaret, opäť na nohách, sa na ňu usmiala, všimla si, že tvár mladej ženy sa leskne od potu.

„Volám sa Margaret,“ povedala, spomenúc si na ponaučenia. „Povieš mi svoje meno?“

„Simone, pani moja. Musím sa vrátiť do kuchyne. Čaká nás ešte tisíc povinností, keďže príde kráľ.“

Margaret si všimla, že z ostrihaného kríka pri jej nohách trčí ucho z hrnca, a tak ho zdvihla. Potešilo ju, že sa mladá žena uklonila, keď

si ho od nej brala. Usmiali sa navzájom a potom slúžka zmizla iba o trochu pomalšie ako pred chvíľou. Margaret ostala sama a dívala sa za ňou. Už roky nebolo na hrade Saumur tak rušno a kdesi neďaleko počula, ako jej otec zvýšil svoj hlboký hlas. Bola presvedčená, že keby ju zbadal, dal by jej nejakú úlohu, tak sa vybrala opačným smerom.

Po tom, čo sa otec náhle vrátil na Saumur, Margaret sa od zlosti viac ráz trpkó rozplakala. Neznášala ho, ale takisto by neznášala kohokoľvek cudzieho, kto by tak povýšenecky prišiel a vynucoval si všetky práva ako šľachtic a pán jej domova. Viac ako desať rokov tu nebol a matka často rozprávala o jeho obrovskej statočnosti a cti, no Margaret videla len zažltnuté miesta na omietke, odkiaľ potichu zvesili a rozpredali obrazy a sochy. Šperky prišli na rad ako posledné. Sledovala, ako matka trpí, keď muži z Paríža oceňovali najlepšie kúsky, keď sa dívali cez svoje trubičky a odratúvali mince. Každý rok bol menej radostný a umožňoval im čoraz menej pohodlia, kým nevzali zo Saumuru všetko pekné a ostali tam iba holé chladné kamenné múry. Do tých čias už Margaret otca znenávidela, hoci ho vôbec nepoznala. Dokonca aj sluhov postupne poprepúšťali, celé časti hradu zavreli a nechali ich zájsť modrou plesňou.

Zamyslene zdvihla hlavu, uvažovala, či sa jej podarí nenápadne sa dostať k východnému krídlu, aby ju nezbadali a nepridelili jej nejakú činnosť. V jednej komnate vo veži si slobodne pobehovali myši, urobili si hniezda v starých kreslách a pohovkách. Vo vrecku mala plno otrusiniiek, aby ich vylákala von, a strávila tam celé popoludnie. Bolo to jej útočisko, jej skrýša, o ktorej nikto nevedel, ani jej sestra Yolande.

Keď Margaret videla, ako muži z Paríža ráтали knihy v prekrásnej otcovej knižnici, v noci sa tam vkradla a vzala ich toľko, koľko uniesla, odpratala ich do komnaty vo veži, než nadobro zmiznú. Necítila sa pre to vinná, dokonca ani vtedy, keď sa otec vrátil a po jej domove

sa dunivo ozývali jeho hlučné rozkazy. Margaret nechápala, čo je to výkupné ani prečo ho musia zaplatiť, aby sa mohol vrátiť, no opatrovala knihy, ktoré sa jej podarilo zachrániť, dokonca aj tú, ktorú našla myš a obhrýzla ju.

Saumur bol labyrint zadných schodísk a chodieb, dedičstvo štyroch storočí budovania a rozširovania, čo znamenalo, že niektoré chodby sa bez zjavnej príčiny končili, kým do niektorých izieb sa dalo vojsť iba cez šesť ďalších. Napriek všetkému to bol jej domov, pokiaľ jej pamäť siahala. Margaret sa tam výborne vyznala a len čo si pošúchala lakeť, pridala do kroku, prešla po chodbe a vybrala sa cez širokú prázdnu komnatu obkladanú dubom. Matka by ju pokarhala, keby ju tadiaľ videla utekať. Margaret sa pristihla, že sa bojí, či nezačuje guvernankine kroky, no vzápätí si spomenula, že aj postrach jej detstva prepustili spolu s ostatnými.

Dreveným schodiskom vyšla na plošinku na druhom poschodí, ktorá viedla rovno do východnej veže. Stará dlážka sa ohýbala, bola celá dokrútená a nad trámami sa vydúvala. Margaret tam strávila niekoľko dlhých popoludní, stúpala po doskách v zložitých obrazcoch, aby škreklavo rozprávali. Pre zvuky, ktoré vydávali, ju nazvala Krákajúca komnata.

Trocha zadýchaná zastala pod rímsou, aby sa ako vždy poobzerala po hornej sieni. Bolo to zvláštne, že sa môže nahnúť ponad ten obrovský priestor, celkom hore zarovno lustrami s hrubými žltými sviecami. Uvažovala, kto ich na kráľovu návštevu pozažína, keď sluhov, ktorí to robievali, dávno prepustili, ale povedala si, že otec na to určite myslel. Niekde našiel zlato a najal nové služobníctvo. Hrad sa ním hemžil ako veža myšami, sluhovia behali hore-dolu za neznámymi povinnosťami a nikoho z nich nepoznala.

Vybrala sa do knižnice, kde bolo pusto a chladno, až sa triasla. Yolande vravela, že vo veľkých domoch mávali knižnice na prízemí, ale otec sa nezaujímal o knihy, ani keď boli bohatí. Ako prechádzala cez

knižnicu s hrubou vrstvou prachu na policiach, pomaly nakreslila prstom do prachu tvár a ponáhľala sa preč. Z okna v knižnici vyzrela na nádvorie a zamračila sa, keď zbadala, ako sa bratia cvičia v šerme. Jean zrazil malého Louisa na kolená a smial sa pri tom. Na boku stál Nicholas, špičkou šable sa hrabal v prachu a zároveň ich oboch nahlas povzbudzoval. Margaret sa poobzerala, aby sa presvedčila, že ju nikto nevidí, ukázala prsom na najstaršieho brata a prekliala ho, žiadala Boha, aby Jean dostal na intímnych miestach vyrážky. Zdalo sa, že ho to nijako nezabrzdilo, stále sa veselo zaháňal, ale zaslúžil si to, lebo ju dopoludnia poštípal.

Na jej zdesenie sa zrazu Jean pozrel hore, uprene sa jej zadíval do očí. Mohutne vykrikol, počula to aj cez kosoštvorcové okenné tabule. Margaret zmeravela. Bratia ju radi naháňali, ústami a rukami napodobňovali trúbenie na lovecký roh, kým ju prenasledovali po miestnostiach a chodbách na hrade. Naozaj sú zaneprázdnení kráľovým príchodom? Zmocnila sa jej úzkosť, keď zbadala Jeana, ako zastal a ukázal hore a všetci traja vzápätí zmizli z dohľadu. Margaret sa vzdala myšlienky, že pôjde do svojej tajnej komnaty. Zatiaľ ju nenašli, ale ak prídu do knižnice, presnorí celú túto časť hradu. Bude lepšie, ak ich odláka čo najďalej.

Bežala, pridŕžajúc si vysoko zdvihnutú sukňu, a zároveň ich preklínala vyrážkami a pupencami. Naposledy ju prinútili vliezť do kotla vo veľkej kuchyni a vyhrážali sa, že zapália oheň.

„Maman!“ kričala Margaret. „Mamaaan!“

Bežala najrýchlejšie, ako vedela, sotva sa dotýkala schodov, prstami sa zľahka dotýkala stien, keď sa šmýkala po dlážke, a zahla do chodby k matkiným komnatám. Keď Margaret letela okolo, zarazená slúžka odskočila s metlou a vedrom. Počula, ako bratia o poschodie nižšie pokrikovali haló, ale nezastala, naraz skočila z troch schodov, ktoré sa zrazu zjavili pred ňou na dlážke, potom vybehla hore po ďalších troch schodoch, bol to nejaký starodávny úskok, ktorý si

vymysleli pri stavbe hradu a na nič neslúžil. Dychčiac vbehla do matkinej obliekarne a zúfalo hľadala skrýšu. Zbadala šatník a rýchlo, priam mihnutím oka otvorila veľké masívne dvere a zmizla celkom vzadu, kde jej poskytoval útechu matkin parfum a husté kožušiny.

Nastalo ticho, hoci stále z diaľky počula, ako ju Jean volá. Margaret zatajila dych, aby sa nerozkašľala z prachu, ktorý rozvírila. Začula v komnate kroky a ani sa nepohla, bola ako socha. Jean by pokojne poslal Nicholasa a malého Louisa iným smerom a sám by nebadane snoril po okolí, aby v nej vyvolal pocit, že je v bezpečí. Margaret zatajila dych a zavrela oči. V šatníku bolo aspoň teplo a určite sa neodvážia hľadať ju v matkiných komnatách.

Kroky sa priblížili a dvere na šatníku sa bez varovania s vŕzganím otvorili. Margaret vo svetle zažmurkala na otca.

„Čo tu robíš, dievča?“ nástojčivo sa pýtal. „Nevieš, že príde kráľ? Ak máš čas na hranie, akože je Boh nado mnou, máš času až priveľa.“

„Áno, pane, mrzí ma to. Jean ma naháňal a...“

„Máš špinavé ruky. Pozri sa, ako si tu všetko zacapkala. Len sa pozri, Margaret! Pobehuješ si tu ako dieťa z ulice a kráľ je na ceste!“

Margaret sklonila hlavu, vyšla zo šatníka a opatrne za sebou zavrela dvere. Iste, ruky má čierne od špiny, zamazala si ich, keď ako divá letela cez horné komnaty. Rástol v nej hnev. Gróf René je jej otec, ale nepamätá si naňho, ani trochu. Je to len obrovský biely slizký kus chlapa, ktorý prišiel do jej domova a komandoval matku ako slúžku. Tvár má neprirodzene bledú, možno preto, lebo na roky uviazol v žalári. Jeho sivé oči sú chladné, napoly ich zakrývajú spodné viečka bez vrások, takže to vždy vyzerá, ako keby ponad ne uprene zísal. Určite vo väzení nehľadoval. To bolo zrejmé. Vyčítal manželke, že krajčír pýtal veľa za vypustenie šiat, až sa rozplakala.

„Keby som mal čas, vyobšľival by som ťa, Margaret! Všetky tie šaty bude treba vyčistiť.“

Chvíľu vykrikoval a zlostne gestikuloval, zatiaľ čo Margaret stála so zvesenou hlavou a snažila sa tváriť patrične zahanbene. Kedysi boli v dome slúžky a sluhovia, vydrhli každý kameň a vyleštili všetok kvalitný francúzsky dub. Čia je to vina, že je tu teraz hromada prachu, ak nie toho muža, ktorý len z márnivosti zničil Saumur? Margaret si vypočula, ako sa matke sťažoval, že je hrad v zlom stave, ale bez armády služobníctva je Saumur priveľký, aby sa dal udržiavať v čistote.

Margaret nezabudla prikývnuť, keď otec zúrilo. Označoval sa za kráľa Jeruzalema, Neapolu a Sicílie, no na tých miestach nikdy nebola. Predpokladala, že preto je princezná, ale nebola si istá. Napokon, ani jedno z toho nezískal a nárok na papieru nemá cenu, veď len pení, napaľuje sa a vypisuje zúrivé listy. Nenávidí ho. Ako tam stála, začervenala sa pri spomienke na rozhovor s matkou. Margaret chcela vedieť, prečo zasa neodíde. Matka najprv pevne stisla pery, ako keď zatiahne šnúru na mešči, a keď odpovedala, Margaret ju ešte nikdy nepočula tak prísne hovoriť.

Margaret cítila, že ten sliziak končí svoje tirády.

„Áno, pane,“ pokorne odvetila.

„Čože?“ zvýšil hlas. „Čo myslíš tým ‚Áno, pane?‘ Počúvala si ma vôbec?“ Na biele líca mu vystúpili červené škvrny, keď sa rozčúľil. „Pracsa!“ skríkol. „Nechcem ťa vidieť, kým ťa nedám zavolať, rozumela si? Dnes mám iné veci na práci, než ťa učiť, ako sa máš správať, čo očividne nevieš! Zdivela si! Po kráľovom odchode ti dám taký trest, na ktorý tak skoro nezabudneš. Choď. Vypadni!“

Margaret vybehla celá červená a roztrasená. Vonku na chodbe minula brata Louisa a pre zmenu sa jej zdal chápavý.

„Jean ťa hľadá v banketovej sále,“ zamrmľal. „Ak sa mu chceš vyhnúť, mala by si ísť okolo kuchyne.“

Margaret pokrčila plecami. Louis si myslel, že je chytrý, ale Margaret ho pridobre poznala. Bolo jasné, že Jean bude v kuchyni alebo

niekde nablízku. Nemôžu ju strčiť do kotla, na to je tam priveľa služobníctva, ktoré chystá pre kráľa hostinu, no nepochybovala, že jej brat určite vymyslí niečo rovnako nepríjemné. Margaret dôstojne kráčala, nebežala, potláčala slzy, ktorým celkom nerozumela. Bolo jej predsa jedno, že sa ten sliziak zlostí, tak prečo potom? Rozhodla sa, že pohľadá matku, nájde ju uprostred toho zhonu a hluku, kde ešte pred niekoľkými dňami bolo ticho. Odkiaľ sa vzalo toľké služobníctvo? Nemajú naň peniaze a nemajú ani čo predať.

Do západu slnka sa bratia vzdali, prestali ju naháňať a išli sa obliecť na hostinu. Na hrade Saumur bolo ešte viac ľudí, lebo kráľ Karol poslal svoje služobníctvo napred. Okrem kuchárov, ktorých najali zo šľachtických sídiel aj z tunajšej dediny, tu boli aj majstri kuchári, ktorí kontrolovali každý postup, a vyše desať mužov v čiernom kontrolovalo každú komnatu, hľadali vyzvedačov a vrahov. Otec pre zmenu nepovedal nič, keď vypočúvali jeho stráže a velili im kráľovi muži. Všetci dedinčania už vedeli, že na návštevu príde kráľ. Keď sa stmievalo a lastovičky krúžili a prehánali sa po oblohe, vracali sa roľníci s rodinami zo záhumienkov a z polí. Postávali na kraji cesty do Saumuru a naťahovali krky, aby prví zazreli kráľovskú šľachtu. Keď okolo prechádzal kráľ, muži si sňali čiapky, mávali nimi vo vzduchu a s jasotom ho vítali.

Príchod kráľa Karola nebol ani zďaleka taký pôsobivý, ako si Margaret myslela. Z okna vo veži sledovala malú skupinku jazdcov, ktorí cválali z juhu po ceste. Nebolo ich viac ako dvadsať a tvorili hlúčik okolo štíhlej tmavovlasej postavy v svetlomodrom plášti. Pokiaľ videla, kráľ nezastal a nepoďakoval sa poddaným za pozdrav. Margaret uvažovala, či si nemyslí, že svet je plný jasajúcich ľudí, že tvoria súčasť krajiny ako stromy a rieky.

Keď kráľovská družina prešla cez hlavnú bránu, Margaret sa vylonila z otvoreného okna a sledovala ich. Kráľ jej pripadal dosť

obyčajný, keď na nádvorí zosadol z koňa a podal sluhovi opraty. Jeho muži sa tvárili prísne a vážne a viacerí, nielen jeden, sa s nechutoú poobzerali po okolí. Margaret k nim okamžite pocítila odpor. Sledovala, ako otec vyšiel von a uklonil sa kráľovi, prv než vošli dnu. Reného hlas doliehal až hore k oknu, bol hlučný a chrapľavý. Veľmi sa snaží, pomyslela si Margaret. Kráľa pochlebovanie určite unavuje.

Hostina bola hrozná, Margaret s Yolandou v naškrobených šatách napáchnutých gáfrom a cédom a priveľmi vzácných, aby ich zašpinili, vykázali až na samý koniec dlhého stola. Bratia, ktorí sedeli bližšie ku kráľovi, k nemu otáčali hlavy asi ako cestujúci ku kozubu v dobrom hostinci. Jean ako najstarší sa pokúsil konverzovať, no jeho snaženie bolo také pompézne a formálne, že Margaret mala chuť nahlas sa zasmiať. Atmosféra bola neznesiteľne dusná a, samozrejme, sestra Yolande ju pod stolom poštipala, aby vykrikla a urobila si hanbu. Margaret ju pichla vidličkou zo strieborného príboru, ktorý doteraz nevidela.

Vie, že nesmie rozprávať, to jej matka Izabela dala jasne najavo. A tak tam mlčky sedela, zatiaľ čo víno tieklo potokom a kráľ medzi chodmi občas poctil otca alebo Jeana úsmevom.

Margaret si pomyslela, že kráľ Karol je príliš chudý a nosatý, než aby bol pekný. Oči mal ako drobné čierne koráliky a tenké linky čierneho obočia akoby mal vytrhané. Dúfala, že to bude elegantný a charizmatický muž alebo že bude mať aspoň nejakú korunu. Namiesto toho sa kráľ nervózne vítal v jedle, ktoré mu očividne nebolo po vôli, a len jemne zdvihol kútiky úst, keď sa pokúšal o úsmev.

Otec vypľňal ticho historkami a spomienkami na dvor a Margaret sa zaňho a za prúd jeho prázdnych rečí hanbila. Jediný rozruch nastal, keď otec rozhadzujúc rukami zhodil pohár vína, no razom tam bolo služobníctvo a všetko upratalo. A aj keď gróf René

nevnímal, že sa kráľ nudí, Margaret si to všimla. Pri každom chode sa piplala s jedlom a uvažovala, čo to všetko asi stálo. Sieň osvetľovali drahé čerstvé voskové a dokonca aj biele sviece, ktoré zvyčajne používali iba na Vianoce. Predpokladala, že po kráľovom odchode budú niekoľko mesiacov trpieť núdzu. Snažila sa baviť sa, ale pri pohľade na otca, ktorému sa od dlhého smiechu natriasala hlava, ju premáhala zlosť. Margaret chlipkala cider a dúfala, že si uvedomia, ako s tým nesúhlasí, ba dokonca ich tým privedie do rozpakov. Bola to pôsobivá myšlienka, že sa pozrú smerom, kde sedí, a uvidia upäté dievča, a potom sa pozrú na podnosy prehýbajúce sa pod horami jedla, ktorých sa sotva niekto dotkol, kým priniesli ďalší chod. Vedela, že kráľ Karol sa stretol s Janou z Arku, a túžila sa ho na ňu spýtať.

Teta Mária, ktorá sedela pri kráľovi, počúvala Reného s rovnakým odmietavým výrazom na tvári ako Margaret. Tá si všimla, ako teta opakovane zablúdila pohľadom na matkino hrdlo bez šperkov. Všetky pošli na financovanie jeho neúspešných ťažení. Ako kráľova manželka mala Mária na sebe prekrásny rubínový náhrdelník, ktorý visel rovno medzi jej poprsím. Margaret sa snažila neďívať sa tam, lenže ten náhrdelník mal predsa upútať pozornosť. Podľa nej by vydatá žena nemala takto pútať prsami pohľady mužov, no očividne púta. Mária a René vyrástli na Saumure a Margaret si všimla, ako sa teta najprv skúmavo pozrela na matkino holé hrdlo a uši a vzápätí šibla pohľadom na obrovské tapisérie na stenách. Ktovie, či niektoré spozná. Podobne ako služobníctvo, požičali alebo prenajali si ich len na pár dní. Priam počula, ako tete v duchu klikajú myšlienky ako guľôčky na počítadle. Matka odjakživa tvrdila, že Mária má tvrdé srdce, ale získala si ním kráľa a spolu s ním luxusný život.

Margaret nie po prvý raz zauvažovala, čo priviedlo kráľa Karola na Saumur. Počas večere sa určite nebude hovoriť o vážnych veciach,

dokonca ani skôr, ako si kráľ oddýchne či na druhý deň zapoľuje. Margaret sa rozhodla, že pred spaním zájde na balkón nad hornou sieňou. Tam otec zavedie vážených hostí k plápolajúcemu veľkému kozubu na svoje najvyberanejšie vína. Pri tej myšlienke sa nahla bližšie k Yolande práve vo chvíli, keď ju z čistej nezbednosti chcela poštipať do holého ramena.

„Ak to urobíš, Yolande, vykrútim ti ruku, až vykríkneš,“ zamrmlala.

Sestra prudko odtiahla ruku, ktorou sa zakrádala ponad stôl. Pätnástročná Yolande bola jej najbližšia spoločníčka, hoci v poslednom čase začala mať noblesné maniere ako mladá žena a sebavedome povedala Margaret, že už sa nemôže hrať ako decko. Dokonca jej darovala prekrásnu maľovanú bábiku, no darček znehodnotila pohľadovou poznámkou, že detské veci už nepotrebuje.

„Pôjdeš so mnou po hostine na zadné schodisko počúvať na balkón? Ku Krákajúcej komnate?“

Yolande zauvažovala, mierne zaklonila hlavu, keď porovnávala svoj nový dospelácky pocit s túžbou vidieť, ako sa kráľ v súkromí rozpráva s ich otcom.

„Možno na chvíľu. Lebo sa bojíš tmy.“

„Ty sa bojíš, Yolande, a dobre to vieš. Nebojím sa ani pavúkov, dokonca ani tých veľkých. Tak pôjdeš?“

Margaret zacítila matkin karhavý pohľad a vzala si nakrájané ovocie naukladané na ľadovej vrstve. Tenké kúsky ovocia boli napoly zmrznuté a výborne chutili, už si nevedela spomenúť, kedy naposledy sa jedlo končilo takými lahôdkami.

„Pôjdem,“ pošepla Yolande.

Margaret sa radšej naťahovala a prikryla svojou rukou sestrinu, nemienila riskovať matkin trest za ďalšie utrúsené slovo. Otec rozprával nejakú nudnú historku o jednom svojom vazalovi a kráľ sa zasmial, čím vyvolal pri stole vlnu smiechu. Jedlo bolo naozaj výborné, no Margaret dobre vedela, že na Saumur neprišiel kvôli jedlu a vínu.

So sklonenou hlavou sa pozrela na francúzskeho kráľa za vrchstolom. Vyzeral tak obyčajne, no Jean, Louis a Nicholas boli očividne unesení a len čo z jeho kráľovských úst unikla nepatrná poznámka, zabudli na jedlo. Margaret sa v duchu usmiala, ráno bude mať dôvod doberať si ich. Odplatí sa im, že ju naháňali ako nejakú líšku.

V Kráčajúcej komnate bolo ticho, keď tadiaľ naboso prechádzala Margaret. Minulé leto strávila čiastočne tým, že si uhlíkom nakreslila na zadnú stranu akejsi starej mapy podlahu a drobnými krížikmi si vyznačila každý výzgjajúci spoj alebo dosku. Svetlo z kozuba v hornej sieni zalialo balkón a Margaret prechádzala po dlážke ako tanečnica, robila obrovské kroky podľa vzoru, ktorý nosila v hlave. Nič nezakrákalo, a keď sa víťazoslávne dostala k balkónu, zvrtla sa a zavolala gestom Yolande.

Sestra, ožiarená mihotavým zlatistým svetlom a tieňom, bojzливо kývla rukou, no premklo ju rovnaké zakázané vzrušenie a zakrádala sa po vyleštenej dlážke, ale zakaždým, keď pod ňou dosky zavýzjali, vystrúhala na Margaret grimasu. Dievčatá pri každom zvuku priam zamreli, no otec s kráľom si to nevšimli. Plameň v kozube pukal a praskal, v starom dome sa v noci vždy všetko hýbalo a posúvalo. René z Anjou sa nepozrel hore, kde sa pri sestre uvelebila Yolande a cez drevenú balustrádu sa dívala na to, čo sa odohrávalo dolu pod ňou.

Horná sieň ostala po tom, čo rozpredali zariadenie zo Saumuru, takmer neporušená. Možno preto, že tvorila srdce a stred rodinného sídla, tunajšie tapisérie a nábytok boli v bezpečí pred ľuďmi z Paríža. Kozub bol taký veľký, že doň mohol vojsť dospelý muž, ani nemusel zohnúť hlavu. Vnútri veselo horelo poleno veľké ako menšia pohovka, čierne kovové kutáče, ktoré na ňom ležali, sa natoľko rozžeravili, až sa špičky zlatisto leskli. Kráľ Karol sedel v obrovskom čalúnenom kresle blízko pri ohni, kým René stál a pohrával sa s čašami a fľaškami. Margaret celá uveličená sledovala, ako otec strčil kutáč do čaše vína pre svojho kráľa, na čo v čaši zasyčalo a para prevoňala vzduch.

Zacítla klinčeky a škoricu, a keď si predstavila ich chuť, priam jej vykrútilo ústa. Nanešťastie sa teplo nevznieslo až hore k jej skrýši. Kamenné steny hradu ho najmä v noci okamžite pohltili. Margaret sa triasla od zimy, keď tam sedela s nohami schúlenými do boku, pripravená vyhnúť sa svetlu, keby sa otec pozrel hore.

Videla, že obaja muži sa preobliekli. Otec mal na sebe prešívany plášť na spanie, voľné nohavice a plstené topánky. V mihotavom svetle jej pripadal skôr ako čarodejník, keď nad čašami čaroval s ohňom a parou. Kráľ mal oblečený ťažký odev z nejakej lesklej látky, v páse stiahnutý opaskom. Páčila sa jej neskutočná predstava, že je svedkom nejakého tajomného obradu dvoch čarodejníkov. No otcov slizký tón ju obral o všetky ilúzie.

„Vy ste ich priviedli až sem, vaša výsosť, nikto iný. Keby ste neobradili Orléans a neposilnili armádu, neprosíkali by teraz o prímerie. To je znak našej sily a ich slabosti. Prišli za nami ako prosebníci, vaša výsosť. A to všetko na našu slávu a na slávu Francúzska.“

„Možno máte pravdu, René. Napriek tomu sú prefíkaní a múdri skoro ako Židia. Keby som umieral od smädu a Angličan by mi ponúkal čašu vody, zaváhal by som a snažil sa prísť na to, akú výhodu mu to prinesie. Môj otec bol dôverčivejší. Za jeho dobrú vôľu sa mu odplatili podlosťou.“

„Súhlasím s vami, vaša výsosť. Dúfam, že už nikdy nebudem natoľko dôverovať anglickému šľachticovi, že si neskontrolujem vrecká po tom, čo si s ním podám ruky. Ale máme správu od vášho veľvyslanca. Píše v nej, že sa s ním anglický kráľ skoro vôbec nebavil a že ho k nemu zaviedli a hneď ho aj odtiaľ rýchlo odvedli, akoby v tej komnate horelo. Tento Henrich nie je ako jeho otec, lebo by už pred pár rokmi pokračoval v bezohľadnom ničení. Myslím, že ponuka, ktorú nám predostreli, je prejav slabosti – a práve pre tú ich slabosť môžeme získať späť zeme, o ktoré sme prišli. Pre Anjouovcov, vaša výsosť, ale aj pre Francúzsko. Môžeme si dovoliť nechopiť sa takej príležitosti?“

„A presne preto ich podozrievam, že nastražili pascu,“ mrzuto odvetil kráľ Karol, popíjajúc horúce víno a vdychujúc stúpajúcu paru. „Ó, pridobre chápem, že chcú, aby francúzska princezná vylepšila ten ich zamorený rod a požehnala ho lepšou krvou. Bol som svedkom, ako sa dve moje sestry, René, dostali do anglických rúk. Môj otec bol... v posledných rokoch nevypočítateľný. Som presvedčený, že plne nechápal, aké je nebezpečné dať kráľovi Richardovi Isabelle a tomu anglickému mäsiarovi moju milovanú Catherine. Je to také prekvapujúce, že si teraz robia nárok na môj vlastný trón, na moje vlastné dedičstvo? Aká bezočivosť, René! Ten chlapec Henrich je muž dvoch tvári: jedna anjelská a jedna čertovská. Keď si pomyslím, že môj synovec je anglický kráľ! Svätí sa určite smejú alebo plačú – ani neviem!“

Kráľ dopíjal čašu a dlhý nos ponoril do nádoby. Keď sa dostal až k usadenine na dne, vystrúhal grimasu a utrel si do rukáva červenú linku okolo úst. Pomaly kývol rukou, keď mu Margaretin otec nalial do čaše a z mriežky v ohnisku vzal druhý kutáč.

„Nemám chuť posilniť ich nárok ďalšou kvapkou francúzskej krvi, drahý gróf. Dopustíte, aby moje vlastné deti prišli o dedičstvo v prospech cudzieho kráľa? A kvôli čomu? Malému Anjou? Maine? Prímeriu? Radšej zhromaždím armádu a vykopnem ich, až budú celí modrí a spadnú do mora. Takto im chcem odpovedať, a nie prímerím. To by nám neslúžilo ku cti. Stratili by sme všetku dôstojnosť, zatiaľ čo oni si budú v Calais predávať pšenicu a soľ a leštiť si čizmy o francúzske stoly. To by bolo neznesiteľné, René.“

Margaret zhora videla, ako sa mení výraz na otcovej tvári, čo si skľúčený kráľ nevšimol. René tuho rozmýšľal a starostlivo vyberal slová. Matka mu dávala olej a senný list proti zápche, jediné dedičstvo, ktoré si, ako sa zdá, priniesol z väzenia. Ťažká biela hlava mu očervenela od vína alebo od horúčavy a pripadal jej ako pripečený, muž plný niečoho neprijemného. Pocítila k nemu ešte väčší odpor

a bezdôvodne dúfala, že bude ešte sklamanejší, keď nedostane to, čo chce, nech je to čokoľvek.

„Vaša výsosť, som vám vo všetkom k službám. Ak poviete, že ideme do vojny, na jar budem so svojím vojskom pochodovať proti Angličanom. Dúfajme, že nám bude opäť priat' šťastie ako pri Orléanse.“

„Alebo ako pri Agincourte,“ odvetil zatrpknuto kráľ Karol. Na okamih urobil trhaný pohyb rukou, ako keby chcel hodiť čašu do ohňa. Ovládol sa, no očividne ho to stálo dosť námahy. „Prisahám, že keby som mal víťazstvo isté, už zajtra by som vztýčil zástavy.“ Chvíľu sa zamyslene díval do ohňa na blikajúce a poskakujúce plamene. „Lenže ja som ich videl bojovať, tých Angličanov. Ešte sa pamätám na tie zvery s červenými tvármi a na ich víťazný rev. Nevedia sa správať, ich muži sú doslova barbari. Vy to poznáte, René. Tiež ste s nimi mali tú česť, s tými bravčovými kolenami s mečmi a lukmi, tými tučnými, nemotornými horami mäsa, čo vedia iba zabíjať.“ Rozčúlene mávol rukou nad temnými spomienkami, no Margaretin otec sa ho odvážil prerušiť, prv než zničí všetky jeho nádeje a plány.

„Bolo by to víťazstvo, keby sme si mohli vziať polovicu ich zeme vo Francúzsku a navyše bez boja, vaša výsosť! Stačil by iba príslub, že bude prímerie a že súhlasíme so sobášom. Získame oveľa viac, ako od nich vymámil ktokoľvek za posledných desať rokov. Už nemajú anglického leva a my im odoprieme srdce Francúzska.“

Kráľ Karol si odfrkol.

„Ste priehľadný, René. Chápem, že chcete dostať naspäť rodinné zeme. Pre váš rod je to jasná výhoda. Pre mňa už menej!“

„Nemôžem to poprieť, vaša výsosť. Ste predvídavejší, pokiaľ ide o budúcnosť, ako kedy budem ja. No aj tak vám môžem lepšie slúžiť, keď bude Anjou a Maine moje. Z tamojšej renty splatím svoje dlhy korune, vaša výsosť. Mój zisk je ich strata a som presvedčený, že aj jeden aker Francúzska stojí za drobné riziko.“ Prihrieval tú tému, lebo videl, že kráľ s nevôľou súhlasil. „Čo i len jeden vrátený aker

Francúzsko je hoden veľmi veľa, najmä ak sa vráti od starého nepriateľa. Je to víťazstvo a je jedno, či ho získame späť vyjednaním, alebo prelievaním francúzskej krvi. Vaša šľachta uvidí iba to, že ste ho získali od Angličanov späť.“

Kráľ si vzdychol, čašu postavil na kamennú dlažbu a unavene si pošúchal oči.

„Ak na to pristanem, vaša dcéra bude, samozrejme, anglická kráľovná. Verím, že má pevné morálne zásady.“

„Vaša výsosť, je to naozaj zdržanlivá a ušľachtilá duša. Keby ste mali na anglickom dvore verného člena našej rodiny, len by sa tým upevnila vaša pozícia.“

„Áno... to by bolo,“ povedal Karol. „Ale to je skoro incest, René. Kráľ Henrich je môj synovec. Vaše dcéry sú moje netere. Musel by som požiadať pápeža o mimoriadny dišpenz – a to bude niečo stáť, teda ak chceme, aby ho udelil do desiatich rokov.“

René sa usmial nad tými náznakmi pokroku. Vedel, že Angličania by poslali do Ríma po dišpenz, keby ho požadoval. Takisto si uvedomoval, že si jeho kráľ vyjednáva svoj desiatok výmenou za súhlas. Vôbec ho netrápilo, že v saumurských pokladniciach sú iba prázdne mešce a pavúky. Veď si ešte požičia – od Židov.

„Môj pane, bude mi, prirodzene, ťou znášať tie náklady. Cítim, že sme sa dostali veľmi blízko k riešeniu.“

Karol pomaličky sklonil hlavu, ústami prežúval, ako keby kdesi na zadnom zube našiel zvyšok jedla.

„Výborne, toto nechám na vás, René, povediete ma. Opäť budete pánom Anjou a Maine. Verím, že nám za to preukážete patričnú vďaku.“

René si kľakol, načiahol sa za kráľovou rukou a pritisol si ju k perám.

„Som váš muž, vaša výsosť. Môžete sa na mňa plne spoľahnúť, splním akúkoľvek povinnosť, kým nevycedím poslednú kvapku krvi.“

Vysoko nad nimi sa Margaret od nich odvrátila, vyvalujúc oči. Yolande sa uprene dívala s pootvorenými ústami. Margaret jej ich jemne prstom zavrela.

„Ja som už zadaná,“ zašepkala Yolande. „Otec by nezrušil moje zasnúbenie.“

Potichu sa naraz zakrádali preč zo svetla. Margaret zakaždým zamurkala, keď dlážka pod nimi zaprotestoala. Mimo balkóna v prítmí sestry zastali. Yolande sa od vzrušenia chvela, chytila sestru za ruky a poskakovala na mieste, akoby chcela tancovať.

„Vydáš sa za kráľa, Margaret. Určite si to ty.“

„Za anglického kráľa,“ zopakovala pochybovačne Margaret. Odjakživa vedela, že manžela jej vyberú, ale nazdávala sa, že jej ho nájde matka alebo aspoň bude mať čo do toho hovoriť. Popudlivo sa pozrela na sestru, poskakujúc ako drozd v tieni.

„Dohadovali sa o mne ako o jalovici na trhu, Yolande. Počula si ich. To je... hrozné.“

Yolande ju odtiahla ďalej do ďalšej, ešte tmavšej komnaty, kam neprenikalo svetlo z balkóna. V slabom mesačnom svite sestru objala.

„Budeš *kráľovná*, Margaret. Na tom záleží. Ich Henrich je aspoň mladý. Mohli ťa vydať za nejakého starého tučného veľmoža. Nie si nadšená? Keď budeme dospelé, budem sa ti musieť pokloniť, keď sa stretneme. Naši bratia sa ti budú musieť pokloniť!“

Margaret sa pri myšlienke, že brat Jean bude musieť uznať, že má vyššie postavenie, po tvári pomaly rozlieval úsmev. Bola to príjemná predstava.

„Možno prikážem nejakému anglickému strážcovi, aby ho vopchal do kotla,“ zachichotala sa.

„To môžeš a nikto ťa nezastaví, lebo budeš *kráľovná*.“

Yolandina jednoduchá radosť sa preniesla aj na Margaret a dievčatá sa v tme chytili za ruky.

†

Mesto Angers bolo večer prekrásne. Hoci to bolo hlavné mesto Anjou a navyše pod anglickou nadvládou, tunajší obyvatelia zriedkavo stretali cudzích utláčateľov, teda okrem súdov a vyberačov daní. Tak ako každý rok pozval Reuben Mosselle do svojho domu pri rieke veľa anglických obchodníkov. Pokiaľ ide o obchod, slávnosť sa mu vždy vyplatila, pokladal ju za dobrú investíciu.

Na rozdiel od Francúzov a Angličanov sa obliekal veľmi jednoducho a nosieval tmavé farby. Už oddávna nemal vo zvyku dávať oblečením najavo, že je bohatý. Nebolo dôležité, že mohol predať a kúpiť si mnohých mužov v tejto miestnosti, ani že mu tretina z nich dlhovala celý majetok v zlate, v pozemkoch alebo mal ich majetok v zástave. Bol to skromný človek, či už v banke, alebo mimo nej.

Všimol si, že manželka sa rozpráva s lordom Yorkom, snažila sa, aby sa u nich cítil príjemne. Sara je hotový poklad, oveľa ľahšie jej padlo baviť sa s odmeranými anglickými vládcami. Reuben mal vôbec radšej Francúzov, lebo ich bystré mysle vedeli oveľa lepšie vnímať jemné odtienky obchodovania. No York velil anglickému vojsku v Normandii, a preto ho, samozrejme, pozvali. Ten muž mal na starosti zmluvy na obrovské sumy, len aby nakrmil svojich vojakov. Reuben si vzdychol, že si musí pocvičiť angličtinu, a pretlačil sa k nim pomedzi dav ľudí.

„Mylord York,“ oslovil ho so zdvorilým úsmevom. „Ako vidím, s mojou manželkou ste sa už zoznámili. Je pre nás veľká česť, že ste navštívili náš dom.“

Šľachtic sa obzrel, kto ho oslovil, a Reuben sa prinútil usmievať sa, keď ho prebodával pohrdavým pohľadom. Tá chvíľa trvala celú večnosť, potom York na znak vďaky sklonil hlavu a prelomil kľatbu.

„Á, hostiteľ,“ zvolal York bez známky srdečnosti. „Monsieur Mosselle, dovoľte, aby som vám predstavil svoju manželku, vojvodkyňu Cecily.“

„Mon plaisir, madame,“ s úklonom povedal Reuben.

Nepodala mu ruku, ktorú za ňou načiahol, preto rozpaky zakryl tým, že sa pohrával s pohárom vína. Na hrdle sa jej ligotali diamanty a chladnými očami a úzkymi perami bez úsmevu sa výborne hodila k svojmu anglickému manželovi. Reuben si pomyslel, že pôsobí stroho a bez zmyslu pre humor. Obočie mala takmer celé vytrhané a na bielom čele sa jej skvela čipkovaná stužka vyšívajúca drahokamami.

„Máte veľmi pekný dom, monsieur,“ povedala vojvodkyňa. „Manžel mi povedal, že ste obchodník.“ To slovo vyslovila tak, ako keby nezniesla ten pocit, že si ním zašpiní pery.

„Ďakujem, madame. Mám malú banku a obchod, zväčša pre miestnych. Vaši chrabrí vojaci potrebujú byť v zime sýti a v teple. A mne pripadlo, aby som sa o trocha ich pohodlia postaral.“

„Za celý majetok v zlate,“ dodal York. „Uvažoval som nad inými dodávateľmi, monsieur Moselle, no tu sa o takých veciach ne bavme, nehodí sa to.“

Reuben nad tým tónom zažmurkal, hoci ho už počul od mužov najrôznejšieho spoločenského postavenia.

„Dúfam, že vás presvedčím o opaku, mylord. Je to výnosný vzťah pre nás oboch.“

Pri zmienke o výnosnosti manželka skrivila ústa, ale Reuben sa neprestajne usmieval, veľmi sa snažil byť dobrý hosťiteľ.

„Už čoskoro sa bude podávať večera, madame. Dúfam, že si užijete drobné radosti, ktoré sme prichystali. Ak máte chvíľku čas, oranžéria je v noci prekrásna.“

Práve keď sa chcel Reuben ospravedlniť, začul zo záhrady zvýšené chrapľavé hlasy. Tuho stisol pery a odpil si vína, čím zakryl rozčúlenie. Jeden miestny roľník sa ho snažil už nejaký čas dostať pred zmierovacieho sudcu. Bola to celkom obyčajná záležitosť a pridobre poznal mestských úradníkov, než aby si robil starosti pre nejakého chudáka sedliaka a jeho krivdu. Je dosť dobre možné, že ten úbožiak

prišiel vyrušovať na jeho slávnosť. Zaklonil hlavu a s manželkou si vymenili pohľady, z čoho pochopil, že mu rozumie.

„Musím sa rozlúčiť a venovať sa ďalším hosťom. Lady Yorková, mylord. Prijmite moje hlboké ospravedlnenie.“

Hluk bol čoraz väčší a videl, ako sa tým smerom obracajú desiatky hláv. Reuben sa hladko predieral davom, s úsmevom sa ospravedlňoval. Jeho manželka určite zabaví anglického lorda a jeho chladnú manželku. Sara je boží dar zbožnému mužovi.

Jeho dom patrilo kedysi francúzskemu barónovi, na rodinu padli ťažké časy, po porážke v boji boli prinútení predať celý svoj majetok. Reuben ho hneď kúpil napriek veľkému odporu miestnych šľachtických rodín, ktoré sa ohradzovali proti tomu, aby Žid vlastnil kresťanský dom. No Angličania boli v tomto ohľade miernejší alebo sa aspoň dali ľahko podplatiť.

Reuben prišiel k veľkému oknu z priesračného skla, ktoré viedlo na trávnik. V ten večer bolo otvorené, aby dnu prúdil teplý vzduch. Zamračil sa, keď na pekne upravenom trávniku zbadal vojakov v čižmách. Jeho hostia počúvali, preto prehovoril pokojne a potichu.

„Ako vidíte, páni, práve sme uprostred súkromnej večere pre zo pár priateľov. Nemôže tá záležitosť počkať do zajtrajšieho rána?“

„Ste Reuben Moselle?“ spýtal sa jeden z vojakov. V jeho hlase znel posmech, lenže s tým sa Reuben stretával každý deň a prívetivý výraz na jeho tvári nechabobol.

„Som. Ste v mojom dome, pane.“

„Dobre sa vám vodí,“ odvetil vojak a pozrel sa do siene.

Reuben si odkašlal, pocítil prvý záchvev nervozity. Ten muž vystupoval príliš sebavedome, zvyčajne by očakával istú dávku obozretnosti, keď vidí bohatstvo a moc.

„Môžete ma poctiť a prezradiť mi aj vy svoje meno, pane?“ vyzval ho Reuben a hlas mu zastrel chlad. Ten vojak si od neho nezaslúži toľkú zdvorilosť, lenže ešte stále sa k nim obracalo dosť zvedavých hláv.

„Kapitán Recine zo Saumuru, monsieur Moselle. Mám rozkaz zatknúť vás.“

„Prosím? Z čoho som obvinený? Ubezpečujem vás, kapitán, že je to omyl. Zmierovací sudca je vnútri. Dovoľte, zavediem vás k nemu a vysvetlí vám...“

„Mám svoje rozkazy, monsieur. Obvinili vás na départemente. Teraz pôjdete so mnou. Môžete to vysvetliť sudcovi.“

Reuben sa vyjavene díval na vojaka. Mal špinavé ruky a smradľavú uniformu, ale pôsobil znepokojujúco sebedome. Za chrbtom vycerili traja ďalší vojaci svoje žlté zuby, tešili sa, že vyvolali toľké nepríjemnosti. Pri pomyslení, že bude prinútený ísť s takými mužmi, sa Reuben začínal potiť.

„Nemôžem nejako pomôcť, monsieur Moselle?“ ozval sa mu pri pleci hlas.

Otočil sa a zbadal tam stáť s pohárom v ruke lorda Yorka. Reuben si uľahčene vydýchol. S končistou bradou a širokými plecami vyzeral anglický šľachtic ako vojak. Francúzski vojaci boli v tej chvíli zdvorilejší.

„Tuto... kapitán hovorí, že som zatknutý, lord York,“ poponáhľal sa s odpoveďou Reuben a zámerne použil hodnosť. „Zatiaľ mi nepovedal, z čoho som obvinený, ale som presvedčený, že ide o nejaký omyl.“

„Chápem. Z čoho je obvinený?“ spýtal sa York.

Reuben si všimol, že mu vojak chcel najprv bezočivo odvrknúť, no vzápätí si to rozmyslel. Nebolo by od obyčajného kapitána múdre, keby si pohneval muža s takou povestou a vplyvom, ako mal York.

„Z rúhania a bosoráctva, mylord. Musí sa zodpovedať na súde v Nantes.“

Reuben cítil, ako mu od prekvapenia klesla sánka.

„Rúhanie a... to je šialené, monsieur. Kto ma obvinil?“

„Nepri náleží mi na to odpovedať,“ odvetil vojak. Sledoval lorda Yorka a plne si uvedomoval, že sa môže rozhodnúť a zasiahnúť do veci. Aj Reuben sa obrátil k Angličanovi.

„Pane, ak im prikážete, aby sa vrátili zajtra ráno, celkom určite nájdem svedkov a získam záruky, ktoré dosvedčia, aká je to nepravda.“

York sa naňho pozrel z výšky svojej postavy a vo svetle lampáša sa mu zalesklo v očiach.

„Nezdá sa mi, že je to záležitosť anglického práva, monsieur Moselle. To sa ma netýka.“

Keď to kapitán počul, doširoka sa usmial. Pristúpil bližšie k Reubenovi a silno ho zdrapil za rameno.

„Žiadam o zhovievavosť, monsieur. Podťte so mnou. Nerád by som vás odtiaľto odvliekol.“ Jeho stisk ešte zosilnel, čím prezradil, že to, čo povedal, je lož. Reuben sa zatackal, nemohol uveriť tomu, čo sa deje.

„Zmierovací sudca je u mňa v dome, kapitán! Dovoľte mi, aby som ho sem aspoň priviedol. Všetko vám vysvetlí.“

„To nie je miestna záležitosť, monsieur. Radšej povedzte niečo iné, aby som mal to potešenie a mohol vám takú vraziť, že zhltnete všetky vybité zuby!“

Reuben pokrútil hlavou, onemel od strachu. Mal päťdesiat rokov a ťažko sa mu dýchalo. To kruté zaobchádzanie ho vyľakalo.

Richard, vojvoda z Yorku, trocha pobavene sledoval, ako jeho hostiteľa vedú preč. Spomedzi ľudí k nemu kráča manželka, zastane pri ňom a s potešením sa díva, ako staršieho potkynajúceho sa muža odvádzajú cez záhradu jeho väznila.

„Nazdávala som sa, že to bude ukrutne nudný večer,“ povedala. „So Židmi sa ináč nedá. Ak ich niekto neupozorní, kde je ich miesto, sú čoraz bezočivejší. Dúfam, že ho za tú jeho drzosť zmlátia.“

„Celkom určite, drahá,“ odvetil pobavene.

Obaja začuli z hlavnej siene výkrik, keď sa Reubenova manželka dozvedela tú novinu. Cecily sa usmiala.

„Teraz by som si rada pozrela oranžériu,“ otočila sa k manželovi a podala mu ruku, aby ju odviedol dnu.

„To sú dosť vážne zmeny, drahá,“ skonštatoval zamyslene York.
„Ak chcete, kúpim pre vás ten dom. V Angers je v lete prekrásne
a nič tu nevlastním.“

Potriasla hlavou a zošpúlila pery.

„Radšej nech po predchádzajúcom majiteľovi zhorí a postaví sa
nanovo,“ odvetila, na čo sa zasmial, keď vchádzali dnu.

Reuben zacítil v ústach chuť krvi, keď tackajúc šikmo prechádzal po ceste. Cítil pach neumytého davu, ľudia s tvármi červenými od spravodlivého rozhorčenia po ňom vykrikovali a pľuli naňho, nazývali ho „Ježišovým vrahom“ a „rúhačom“. Niektorí doňho hádzali kamene a studené mokré odpadky, ktoré mu zasiahli hrud' a sklízli dolu cez rozopnutú košeľu.

Reuben si rozzúrených občanov nevšímal. Sotva mu mohli ublížiť viac ako doteraz. Každý kúsok tela mal dobitý a pokrytý modrinami a z jedného oka mu ostala iba lepkavá slepá masa, z ktorej mu po líci stekala tekutina. Kríval, keď ho postrkávali ulicami Nantes, vykrikovali, keď mu cez onuce na nohách presakovala krv a na kameni za ním ostávali krvavé stopy.

Za tie mesiace mučenia a väznenia schudol, no nestratil vieru. Nikdy ani na okamih nezapochyboval, že jeho nepriatelia budú potrestaní rovnako. Boh si ich nájde a rozžeraveným železom ich prinúti skloniť hlavy. No jeho viera v akúkoľvek ľudskú slušnosť bola rozdrvená ako jeho nohy. Nikto sa neprišiel zaňho prihovoriť ani ho obrániť pred súdom. Poznal najmenej desať mužov, ktorí mali moc a bohatstvo a mohli sa postarať o jeho prepustenie, no všetci mlčali, keď sa rozšírila správa o jeho hrozných zločinoch. Reuben unavene pokrútil hlavou, odovzdal sa svojmu osudu. To nedávalo nijaký zmysel. Načo by muž v jeho postavení pil po večeroch krv kresťanských detí! Načo, keď má v pivnici dobré červené víno!

Jeho obvinenia boli ohavné a bol presvedčený, že sa ukáže, aké sú to lži. Nijaký rozumný človek tomu nemôže uveriť. A napriek tomu mestskí sudcovia oduli svoje tučné pery, keď sa pozerali na zlomenú doráňanú postavu, ktorú vytiahli z cely. Dívali sa naňho s odporom,

ako keby sa sám rozhodol, že bude šuchtavou a smradľavou ruinou, akú z neho urobili súdni inkvizítori. Sudcovia v čiernych klobúkoch nad ním vyhlásili rozsudok smrti stiahnutím z kože, pričom boli nadmieru spokojní, že si dobre vykonali prácu.

Reuben nabral v cele istý druh odvahy, keď musel nosiť čižmu, ktorú mohli tak tuho utiahnuť, až mu praskali a lámali sa kosti. Nikdy v živote nemal silu ani odvahu bojovať. Zbohatol pomocou toho, čo mu Boh nadelil – svojím umom, a potajomky pohľadal tými, ktorí sa vystatovali, ako vedia zdvihnúť kus dlhého železa a švihnúť ním. Ani keď zažíval neznesiteľnú bolesť a hrdlo mal rozdrané od kriku, nepriznal sa. Doteraz nevedel, že má v sebe toľkú tvrdohlavosť, možno to bol jediný spôsob, ako mohol dať najavo pohrdanie. Veľmi si želal ísť na popravu s tou trochou hrdosti, ktorá mu ešte ostala ako posledná zlatá nitka na zodratom plášti.

Po mnohých dňoch prišiel za ním do cely starší sudca z Nantes. Jean Marisse vyzeral ako mŕtvola. Pridíždzať si pri nose schránku so suchými okvetnými lístkami, aby necítil zápach. Reuben sa naňho pozeral zdravým okom spod nánosu zaschnutej krvi a vlastnej špiny a dúfal, že Marisseho zahanbí akousi dôstojnosťou. Už totiž nemôže rozprávať. Všetky zuby mu vybili a sotva vládol prehltnúť riedku ovsenú kašu, ktorú mu nosili každý deň, aby ostal nažive.

„Vidím, že v ňom ešte ostala diabolská pýcha,“ povedal Jean Marisse strážam.

Reuben naňho tupo nenávisťne zísal. Poznal Jeana Marisseho, poznal všetkých úradníkov kraja. Kedysi sa mu oplátilo poznať ich zvyklosti, hoci teraz ho nezachránili. Tento muž mal medzi kurvami v meste povest' človeka, ktorý radšej bičuje ako bozkáva. Dokonca sa povrávalo, že jedno dievča po noci s ním zomrelo. Marisseho manželku by tá správa pobúrila, tým si bol Reuben istý. V mysli mu vírili jeho vlastné obvinenia, no nemal si ich kto vypočuť, jazyk mu vytiahli až po samý koreň a mliaždili kliešťami, ktoré boli na to určené.

„Vaši inkvizítori mi povedali, že sa nechcete priznať k svojim hriechom, monsieur Moselle,“ prihovoril sa mu Jean Marisse. „Počujete ma, monsieur Moselle? Vraj nechcete nič podpísať, hoci sa vašej pravej ruky ani nedotkli. Nechápete, že sa to všetko raz skončí? Váš osud je spečatený práve tak ako západ slnka. Už vás nič nečaká. Vyspovedajte sa a nájdete rozhrešenie. Náš Pán je milosrdný, hoci od potomka Abraháma neočakávam, že to pochopí. Je zapísané, že za svoje kacírstvo budete horieť v ohni, ale ktovie, či naozaj. Ak sa budete kajať, ak sa vyspovedáte, možno vás ušetrí pekelného ohňa.“

Reuben sa mu nezapamätal uprene dívať do očí. Mal pocit, že do toho pohľadu môže vložiť všetku svoju bolesť, kým neodhalí všetky jeho klamstvá a hriechy a neprevíta ho až na kosť. Marisse s chudou tvárou a pleťou ako dokrčený pergamen vyzerá už teraz ako mŕtvola. A napriek tomu ho Boh doteraz nezrazil k zemi. Jean Marisse vystrčil bradu, akoby to ticho spochybňovalo jeho autoritu.

„Váš majetok zhabali, chápete? Nikto nemôže mať prospech zo spojenia s diablom. Vaša žena a deti sa musia o seba postarať samy. Kvôli vám a vašim tajným obradom a mági majú ťažký život. Máme svedka, monsieur Moselle, bezúhonného, poctivého kresťana, ktorý má dobré postavenie. Chápete? Niet pre vás nádeje na tomto svete. Kto prichýli vašu rodinu, keď sa pominiete? Majú naďalej trpieť za vaše činy? Nebesia nariekajú, Reuben Moselle. Nariekajú za bolesť nevinných. Vyspovedajte sa, človeče, a toto všetko sa skončí!“

Reuben sa na ulici potkol o vykrikujúceho roľníka, zradila ho zlomená noha. Okamžite zasiahol statný učeň, z celej sily mu vrazil a Reubenovi sa pustila čerstvá krv z nosa. Videl, ako sa jasné kvapky lesknú na slame a odpadkoch, čo sa povalovali po celej ceste až na námestie. Jeden strážca zavrčal na učňa a pikou, ktorú si držal na prsiach, ho postrčil do davu. Reuben počul, ako sa ten mladík napriek tomu chechce, celý šťastný, že sa môže kamarátom pochváliť, ako sa mu podarilo buchnúť Žida po hlave.

Potkýnal sa a myseľ sa mu zahmlievala aj rozjasňovala. Cesta mu pripadala nekonečná a každý krok lemovali davy ľudí, ktorí sa prišli pozrieť, ako umiera. Nejaký sopľoš z ulice mu podstrčil nohu a chrčiaci Reuben spadol kolenami na kameň, takže mu do nôh okamžite vystrelila bolesť. Dav sa chechtal, nadšený, že aj pred nimi sa odohráva nejaké divadlo. Tí, ktorí stáli natlačení po šiestich popri ceste na popravisko, si nemohli dovoliť podplácať, aby sa dostali až na hlavné námestie.

Reuben zacítil, ako ho zdvihla čiasi mocná ruka, sprevádzaná pachom cesnaku a cibule, ktorý tak dôverne poznal z väzenia. Snažil sa stráži poďakovať za pomoc, no jeho slová boli nezrozumiteľné.

„Na nohy,“ osopil sa naňho ten muž. „Už to nie je ďaleko.“

Reuben si spomenul, ako sa nad ním v cele skláňal Jean Marisse, ako vrana, čo skúma, či sa na tele nájde ešte niečo na zjedenie.

„Niektorí sa čudujú, ako mohol Žid vykonávať svoje odporné čary a obrady, aby o tom jeho žena a deti nevedeli. Rozumiete mi, monsieur Moselle? Pošuškáva sa, že manželka je práve taká vinná ako manžel a že deti musia byť rovnako skazené ako ich otec. Tvrdia, že by to bol zločin, nechať ich na slobode. Ak sa nepriznáte, bude mojou povinnosťou priviesť ich sem do týchto ciel a podrobiť ich vypočúvaniu. Viete si predstaviť, monsieur Moselle, aké by to bolo pre ženu? Alebo pre dieťa? Viete si predstaviť tú hrôzu? No nesmieme pripustiť, aby sa tu zakorenilo zlo. Burinu treba vytrhať a spáliť prv, ako vietor roznesie jej semená. Chápete ma, monsieur Moselle? Podpíšte priznanie a skončí sa to. Toto všetko sa skončí.“

Ešte pred rokom by sa Reuben zasmial takej hrozbe. Vtedy mal priateľov a bol bohatý, dokonca aj vplyvný. Vtedy bol slušný svet, nevinní muži sa neocitli vo väzení a nekričali, keď ich mučili cudzí ľudia, keď im nikto neprišiel na pomoc a nikto za nich nestratil slovo. Už zistil, že zlo prebýva v celách pod väzenským dvorom v Nantes. Nádej v ňom umrela, keď ho pálili a lámali mu kosti.

Podpísal. Zreteľne si pamätal, ako sa díval na trasúcu sa ruku, keď sa podpisoval pod lži a ani sa nenamáhal prečítať si ich. Jean Marisse sa usmial a jeho pery sa rozťahli, pričom odhalili zhnité zuby, keď sa naklonil. Reuben sa pamätá na jeho teplý dych a jeho hlas, ktorý znel takmer láskavo.

„Urobili ste dobre, monsieur,“ povedal Marisse. „Veď to nie je hanba, keď napokon poviete pravdu. Nech je vám to útechou.“

Na námestí sa tlačilo množstvo divákov a medzi strážami v zástupoch ostala voľná iba úzka cestička. Reuben sa zachvel, keď zbadal na oboch stranách pódia kotly s vriacou vodou. Jeho trýznitelia mu s potešením opísali, ako bude umierať. Mali radosť, keď sa presviedčali, že porozumel, čo ho čaká. Kožu mu budú oblievať horúcou vodou, aby spuchla a svaly sa oddelili od kostí, aby sa potom z rúk a z hrude dali ľahšie zodrať celé pásy uvareného mäsa. Čakajú ho hodiny neuveriteľného mučenia iba pre radosť davu. Reubena striaslo, vedel, že to nezvládne. Videl, ako sa pred zrakmi všetkých týchto ľudí mení na ručiacie zviera, z ktorého strhávajú dôstojnosť. Neopovážil sa ani pomyslieť na ženu a deti. Chvejúc sa si pomyslel, že neostanú odkázané samy na seba. Určite sa o nich postará jeho brat.

Dokonca aj spomienky na svojich nepriateľov musel zatlačiť do najtajnejšieho kúta mysle. Bol si napoly istý, že jeho pád zosnoval vojvoda René z Anjou, za to všetko dobré, čo preňho urobil. Vojvoda René z Anjou si od neho požičal obrovské množstvo peňazí a dal do zástavy hrad Saumur. Prvú splátku mal uhradiť približne v období, keď ho prišli zatknúť vojaci. Manželka Reubenovi radila, aby mu nepožičiaval, lebo sa vie, že Anjouovci nemajú peniaze, lenže taký pán ako René z Anjou by ho mohol ľahko zničiť už aj za odmietnutie.

Keď Reubena priväzovali ku kolom čelom k davu, snažil sa potlačiť tú strašnú hrôzu, čo ním lomcovala. Bude to ukrutné, také ukrutné, ako len dokážu. A on si môže iba želať, aby to jeho srdce nevydržalo, tá vystrašená poskakujúca vecička v jeho vnútri, čo mu búši v hrudi.

Všetci muži na pódiu boli miestni a za celodennú prácu dostávali dva strieborné denáre. Reuben bol vďačný, že nikoho z nich nepoznal. Už aj to bolo dosť ťažké, že naňho hulákali a zúrivo sa naňho osopovali cudzí ľudia. Nazdával sa, že nezvládne pohľad na ľudí, ktorých pozná. Keď mu priväzovali o kôl údy, pričom surovo utáhovali remence, dav sa dožadoval, že chce vidieť jeho rany, a ľudia na ne celí uveličení ukazovali.

Pohľadom prechádzal po tupých ručiacich ľuďoch, keď zrazu zastal a v zahmlenom zdravom oku sa mu rozjasnilo. Nad námestím visel balkón, na ktorom sedela skupinka mužov a žien, sledovali dianie a bavili sa medzi sebou. Reuben si všimol, že tam je lord York, oveľa skôr ako York zbadal, že sa naňho díva, a so záujmom sa mu tiež zahľadel do očí. Reuben videl, ako upozornil manželku, ktorá sa tiež pozrela ponad zábradlie, a keď mu odhalili hruď, uchvátená si priložila ruku k ústam.

Reuben sklopil zrak, jeho poníženie je dokonané. Muži na pódiu z neho strhli košeľu a odhalili obrovské modriny všetkých farieb od žltej a červenej až po čiernu na miestach, kde doňho kopali a lámali mu rebrá.

„Baruch dajan emet,“ mrmlal si Reuben, ťažko vyslovujúc slová. Dav nepočul, ako sa modlí k jedinému pravému sudcovi, na ktorom záleží. Snažil sa sústrediť, a preto zavrel oči, keď do horúcej vody ponorili prvý hlinený krčah a obecenstvu ukazovali dlhé nože. Bolo mu jasné, že to nezvládne, ale nemôže ani zomrieť, kým ho nenechajú.

V Portsmouthe, v jednom z najväčších anglických prístavov, nahlas vykrikovali hlásnici a panoval tam čulý ruch. Napriek anonymite, ktorú poskytovali rušné ulice, Derry Brewer trval na tom, aby v hostinci neboli ani hostia, ani obsluha, keď bude hovoriť o súkromných záležitostiach. Vonku postavil troch statných strážcov na odrážanie nespokojných hostí, ktorým nedovolili ani dopiť pivo.

Derry prešiel k výčapu, najprv ovoňal krčah a potom si z neho nalial do veľkého dreveného krígle tmavé pivo. Sadol si naspäť, zdvihol krčah akože na prípitok a odpil si poriadny dúšok. Lord Suffolk si nalial vody z krčaha, čo stál na stole, vypil celý kalich a zamľaskal, keď si znovu nalieval. Sledujúc ho, Derry vytiahol spoza chrbta vak a prehrabúval sa v ňom. Vybral z neho stočený, voskom zapečatený pergamen previazaný zlatou stuhou.

„Zdá sa, že pápež je nám veľmi naklonený, William. Som prekvapený, že aj duchovne založený muž nájde využitie pre truhlicu striebra, čo sme mu poslali, alebo ich možno rozdá chudobným, čo vy na to?“

Suffolk sa rozhodol, že tá posmešná otázka nie je hodna jeho odpovede. Znovu sa poriadne napil, aby spláchol z úst slanú chuť mora. Za posledných šesť mesiacov sa tak často plavil z Francúzska do Anglicka a späť, že portsmouthskí dokeri ho zdravili menom, keď si pred ním skladali z hlavy klobúk. Bol neveriteľne unavený, chorý z ustavičných rozhovorov a presviedčaní v dvoch jazykoch. Pozrel sa na zviazaný pergamen v Derryho rukách a uvedomil si, že udalosti naberajú rýchly spád.

„Nezablahoželáte mi?“ veselo sa spýtal Derry. „Nebude nijaké ‚výborne ste to zvládli, Derry?‘ Sklamali ste ma, William Pole. Nie je veľa mužov, ktorí by to dotiahli za taký krátky čas, ale mne sa to podarilo. Francúzi hľadali líšky, no našli iba nevinné kuriatka, presne ako sme chceli. Svadba sa bude konať a stačí, keď Angličanom, ktorí bývajú v Maine a v Anjou, nenápadne spomenieme, že koruna im ďakuje za ich doterajšie služby. Skrátka, že môžu ísť do riti.“

Suffolk zažmurkal nad tým výrazom aj nad skutočnosťou, ktorú ním Derry vyjadril. Angličania ovládali obchodné kontakty v Anjou a v Maine a spravovali rozsiahle panstvá. Všetci od najvyššie postavených šľachticov až po posledného učňa budú zúriť, keď ich odtiaľ príde vyhnať francúzske vojsko.

„No je tu ešte niečo, William. Jedna drobná chúlостivá záležitosť, ktorú sa priam hanbím predostrieť pred takým vznešeným vysoko postaveným šľachticom, ako ste vy.“

„O čo ide, Derry?“ spýtal sa Suffolk, unavený z toľkých hier. Kalich už bol prázdny, no krčah na stole tiež. Derry krúžil s kríglom v ruke a sledoval, ako sa tekutina vnútri prelieva.

„O to, že požadujú, aby sa sobáš konal v katedrále v Tours. O to, že tam budú mať pripravenú armádu, aby sa zmocnila majetkov, ktoré dostanú za prímerie. Nedopustím, aby tam Henrich vkročil, William, dokiaľ mi bude v žilách kolovať krv.“

„Nedopustíte?“ zopakoval Suffolk a zvrátil čelo.

„Dobre viete, ako to myslím. To by bolo, ako keby sme hompáfali mačke hovädzinou pred nosom. Už nikdy ho nepustia zo svojich pazúrov, to vám hovorím.“

„Tak zmeňte miesto svadby. Napríklad na Calais. Ak tam nebude v bezpečí, potom nebude v bezpečí, aj keby sa oženil v Anglicku.“

„Tie listy, ktoré ste nosili niekoľko mesiacov, to nebol iba doplnok, William Pole. Nesúhlasia s Calais, lebo tam by bolo ich kráľovské vojsko obkľúčené anglickou armádou. Ktovie prečo? Mám nápad. Čo ak je to pre ten istý dôvod, pre ktorý nechceme, aby sa sobáš konal v Tours? Uznajte, že dôvtip mi nechýba, William. Pokúsil som sa trvať na svojom, ale nemienili ustúpiť ani o mizernú piadľ. V každom prípade je celkom jedno, kde bude sobáš, aj tak máme problém. Nesmieme dopustiť, aby sa náš Henrich rozprával s francúzskym kráľom. Stačí krátky rozhovor s naším jahniatkom a zatrúbia na svojich sprostých trúbkach s pohľadom upreným cez Kanál.“

„Aha, tak to je problém, či v Tours, alebo v Calais. Nechápem... ne-nájdeme niečo neutrálne niekde na polceste?“

Derry sa opovržlivo pozrel na staršieho muža.

„To je škoda, že mi to tak dobre nemyslí ako vám, určite by sa mi to zišlo, keď som zízal do máp a hľadal som presne také miesto.“